Ontwerp Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen

Incl. geel gemarkeerde wijzigingen
ten opzichte van document 19 september 2023

Nederweert
samen groots, samen doen!

Versie 16 november 2023

Inhoudsopgave

1 Waarom een Omgevingsvisie? ... 3
1.1 Doel Omgevingsvisie ... 3
1.2 Visie op korte en lange termijn ... 3
1.3 Omgevingswet en omgevingsplan ... 3
1.4 Omgevingsvisie in delen ... 4
1.5 Status Omgevingsvisie ... 5
1.6 Leeswijzer ... 5
2 Veranderende tijden, vaste waarden ... 6
2.1 Ontwikkelingen in de kernen en op bedrijventerreinen ... 6
2.2 De identiteit ... 7
2.3 De vier kernwaarden ... 7
3 Kernkwaliteiten per deelgebied ... 11
3.1 Eigen kwaliteiten per kern en bedrijventerrein ... 11
3.2 Kernen ... 12
3.3 Bedrijventerreinen ... 14
3.4 De afspraken ... 15
3.4.1 Handvat om te versterken waarden mee te nemen ... 15
4 De visie ... 16
4.1 De opgaven ... 16
4.2 Context van de opgaven ... 17
4.2.1 Veranderingen ... 17
4.2.2 Kansen 17
4.3 Passende woningbouw ... 18
4.4 Toekomstbestendige bedrijventerreinen ... 21
4.5 Voorzieningen in de kernen ... 23
4.6 Een gezonde en veilige leefomgeving ... 25
4.7 Een bijdrage leveren aan de energietransitie ... 28
4.8 Een bijdrage leveren aan de klimaatadaptatie ... 31
4.9 Versterken van het groene karakter ... 33
4.10 Verbeteren van de infrastructuur (mobiliteit) ... 35
4.11 Versterken van gastvrijheid en beleving ... 37
5 De praktijk ... 38
5.1 Inspelen op trends en ontwikkelingen ... 38
5.2 Versterken van de omgevingskwaliteit ... 38
5.3 Wegwijzer initiatiefnemers ... 39
5.4 Ter inspiratie voorbeelden uit de praktijk ... 39
5.4.1 Ontmoetingsplek Meester Mertensstraat ... 40
5.4.2 Energiehandelsplatform Bedrijvenpark ... 40
5.4.3 Waterbuffer Lochtstraat Ospel ... 41
5.5 Uitvoering ... 42
6 Fricties tussen visies buitengebied en kernen en bedrijventerreinen ... 43
6.1 Invulling vrijkomende agrarische bebouwing ten opzichte van zo veel mogelijk ontwikkelingen concentreren in de kernen ... 43
6.2 Mogelijkheden voor bedrijven in het buitengebied ten opzichte van nieuw bedrijventerrein ... 44
6.3 Wonen in vrijkomende agrarische bebouwing ten opzichte van inbreiding ... 44
7 Communicatie, voortzetting en borging ... 45
7.1 Altijd in gesprek blijven ... 45
7.2 Met passie en met alle betrokkenen ... 46
Bijlage Participatie ... 47

1 Waarom een Omgevingsvisie?

1.1 Doel Omgevingsvisie

Hoe kunnen we er voor zorgen dat we de kwaliteit van leven verder verbeteren en kunnen doorgeven aan de volgende generaties? Door permanent en samen zorg te dragen voor een gezonde, veilige en mooie leefomgeving. Hoe doen we dat in een samenleving die hecht aan ruimte voor eigen initiatief, maar die ook wetten en regels kent om belangen te beschermen? Hoe zorgen we voor een duidelijke visie, zonder dat alles is dichtgetimmerd? Door een Omgevingsvisie op te stellen waarin ontwikkelkeuzes zijn gemaakt. Zo geven we richting aan mogelijke ontwikkelingen, daar waar dat nodig is.

Het doel van deze Omgevingsvisie is zorgen dat het in onze kernen, op onze bedrijventerreinen en in ons buitengebied goed wonen, werken en recreëren is én blijft. We onderkennen de opgaven, zijn op de hoogte van de huidige trends en hebben onze eigen ambities. Samen met alle betrokken partijen gaan we met veel energie aan de slag om Nederweert voor te bereiden op de toekomst op een manier die recht doet aan onze identiteit.

1.2 Visie op korte en lange termijn

De Omgevingsvisie Nederweert bevat zaken die niet alleen op dit moment van belang zijn, maar ook op de middellange en lange termijn. Hierin staan twee dimensies beschreven: één voor de lange termijn die is gebaseerd op de identiteit en waarden van de verschillende kernen, bedrijventerreinen en het buitengebied. De versterking van de kernkwaliteiten vormt de overkoepelende opgave waaraan we willen werken.

De komende jaren staan er diverse veranderingen op stapel met betrekking tot het vestigingsklimaat, de vraag naar aantal en type woningen, klimaatadaptatie, de energietransitie, leefbaarheid in de kernen, inrichting van het landelijk gebied en werkgelegenheid in onze gemeente en de regio. Dit vraagt om een integrale benadering: een aanpak waarbij we alle opgaven betrekken op het gebied van wonen, gezondheid, veiligheid, kwaliteit van onze leefomgeving, duurzaam ondernemen, landelijk gebied, klimaatadaptatie, energietransitie, mobiliteit, milieu, groen en natuur.

De tweede dimensie voor de korte en middellange termijn geeft richting aan de maatschappelijke opgaven en biedt ruimte aan passende initiatieven. De hoofdopgaven die we in hoofdstuk vier per thema beschrijven zijn de maatschappelijke opgaven waar Nederweert op de korte en middellange termijn voor gesteld staat. Voor elke opgave hebben we onze ambitie geformuleerd en richtinggevende uitspraken gedaan hoe we deze ambities gaan bereiken. Om de ambities te bereiken voeren we de komende jaren een aantal maatregelen uit. Dit zullen we op zo'n manier doen dat de maatregelen niet alleen bijdragen aan het bereiken van de ambitie maar ook de kernkwaliteiten van het buitengebied, de kernen en bedrijventerreinen versterken.

Deze Omgevingsvisie geeft een beeld op hoofdlijnen voor de toekomst van Nederweert. In deze visie beschrijven we geen strak omlijnd eindbeeld, we bieden een kader voor nieuwe initiatieven en ideeën zodat deze bijdragen aan het behalen van de gestelde doelen.

1.3 Omgevingswet en omgevingsplan

De nieuwe Omgevingswet, die op 1 januari 2024 van kracht wordt, verplicht zowel het Rijk, als alle provincies en gemeenten in Nederland om een visie op de fysieke leefomgeving te ontwikkelen. De Omgevingswet en daarmee de Omgevingsvisie geeft ons de kans om de opgaven en ambities integraal te benaderen en daarmee tot betere en eenvoudigere besluitvorming over initiatieven en ideeën te komen.

Naast de Omgevingsvisie kent de Omgevingswet ook:

- Het Omgevingsprogramma: gericht op het behalen van de doelen voor een specifiek thema.
- Het Omgevingsplan: één omgevingsplan voor de hele gemeente dat alle regels bevat die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. Nadat de gemeenteraad de Omgevingsvisie heeft vastgesteld werken we deze regels in detail uit. De regels zorgen dat de doelen uit de visie worden behaald en maken duidelijk wat er op bepaalde locaties in de gemeente wel en niet kan en mag gebeuren. De regels zorgen voor de juridische verankering. Bij het uitwerken van deze regels is draagvlak van groot belang.

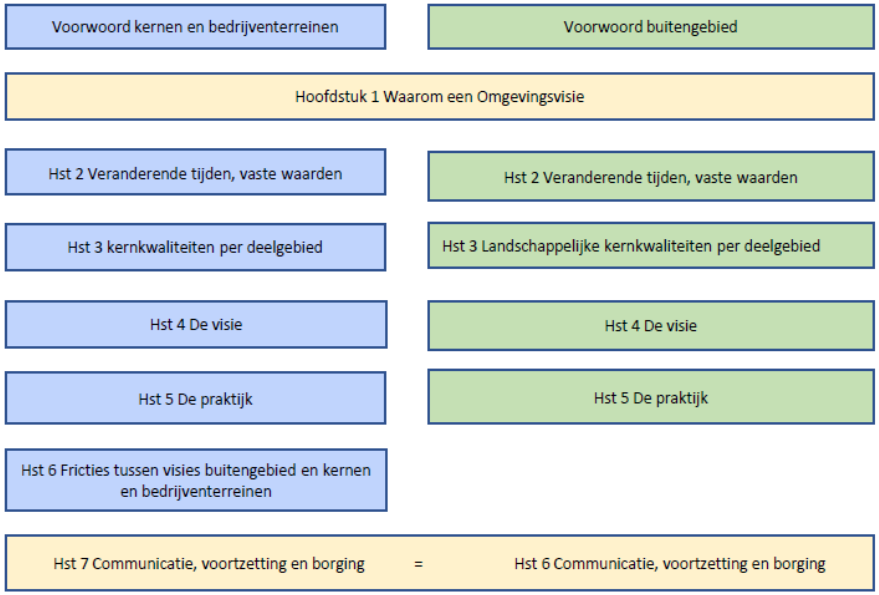
1.4 Omgevingsvisie in delen

We hebben ervoor gekozen om een Omgevingsvisie in twee delen op te stellen die uiteindelijk worden samengevoegd en één consistente visie voor het gehele grondgebied vormen. We hebben prioriteit gegeven aan het buitengebied omdat de uitdagingen daar het grootst zijn en de ontwikkelingen het snelst gaan. De Omgevingsvisie Buitengebied is door de gemeenteraad vastgesteld op 20 juli 2021.

Aansluitend hebben we de visie voor de kernen en bedrijventerreinen opgesteld. Fricties tussen de eerder opgestelde visie voor het buitengebied en de visie voor de kernen en bedrijventerreinen beschrijven we in hoofdstuk 6 van de Omgevingsvisie kernen en bedrijventerreinen.

Nederweert beschikt na het vaststellen van de Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen nog niet over één integrale Omgevingsvisie, maar wel over een gemeentedekkend beleid voor de fysieke leefomgeving. Na vaststelling gaat de gemeente aan de slag om de Omgevingsvisie voor het Buitengebied te actualiseren en de fricties tussen beide visies weg te nemen. Daarna integreren we de beide visies tot één Omgevingsvisie en laten deze door de raad vaststellen. Hierna heeft Nederweert één integrale Omgevingsvisie

In het onderstaande schema is weergegeven welke delen van beide omgevingsvisies identiek zijn aan elkaar en welke hoofdstukken specifiek zijn voor de afzonderlijke visies.

In de periode tussen het vaststellen van de Omgevingsvisie Buitengebied en het realiseren van de visie voor de kernen en bedrijventerreinen, is beleid geactualiseerd en vastgesteld. In het proces om dit beleid op te stellen heeft participatie plaats gevonden. Dit beleid is daarmee geschikt als vertrekpunt voor de omgevingsvisie rondom de kernen en bedrijventerreinen. In de diverse paragrafen hebben we verschillende beleidsstukken als bouwsteen voor de visie gebruikt.

Er is twee keer hetzelfde proces doorlopen, eerst voor het buitengebied en vervolgens voor de kernen en bedrijventerreinen. Er zijn diverse bijeenkomsten met bewoners, ondernemers en andere betrokkenen georganiseerd om hun ideeën op te halen over de opgaven, trends en ambities voor de toekomstige ontwikkelingen in onze gemeente. De gemeenteraad heeft richting gegeven aan de gewenste ontwikkelingen. Ook hebben vakambtenaren hun inbreng geleverd en waar nodig hebben we specialisten geraadpleegd. Alle inbreng is per proces samengevoegd en integraal afgewogen tot een voorontwerp Omgevingsvisie die ter toetsing terug is gelegd bij inwoners en gemeenteraad.

We moeten ons realiseren dat een Omgevingsvisie een momentopname is binnen een continu en dynamisch proces. Lopende trajecten gaan gewoon door waarbij we blijven afstemmen of de visie past bij het te volgen traject. Samen met diverse partijen in de samenleving zetten we stappen in de gekozen richting en tussentijds houden we vinger aan de pols. In die zin is deze visie nooit af. Dat betekent dus, dat we waar nodig de omgevingsvisie dienen aan te passen middels een raadsbesluit.

1.5 Status Omgevingsvisie

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking. Dat betekent dat de Omgevingsvisie formeel pas daarna kan worden vastgesteld.

Artikel 4.10 van de Invoeringswet Omgevingswet geeft echter de mogelijkheid om gebruik te maken van een gelijkstellingsbepaling, onder voorwaarden dat de visie aan de eisen van de Omgevingswet voldoet. Wij maken gebruik van deze gelijkstellingsbepaling.

De Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen treedt in de plaats van de Structuurvisie 2010-2020.

1.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 beschrijven we de aanleiding en voorgeschiedenis van deze visie. Hoofdstuk 2 geeft weer wat de identiteit van de inwoners van Nederweert is. In hoofdstuk 3 staan de kernkwaliteiten van de verschillende deelgebieden, welke punten we willen versterken, wat we willen bereiken en hoe we dat kunnen doen.

Hoofdstuk 4 geeft weer wat de visie is en wat de opgaven voor de te onderscheiden thema's zijn. Door bij te dragen aan deze opgaven komt ons doel dichterbij. Namelijk zorgen dat het in Nederweert goed wonen, werken en recreëren is en blijft. Per opgave zijn de ambities uitgewerkt en hoe we de ambities kunnen bereiken aan de hand van richtinggevende uitspraken en procesafspraken.

In hoofdstuk 5 geven we aan hoe we bij ontwikkelwensen met de initiatiefnemers willen samenwerken en hoe we tot afwegingen komen. Ook vindt u hier voorbeelden van initiatieven wat in Nederweert mogelijk en haalbaar is.

In hoofdstuk 6 van de visie voor de kernen en bedrijventerreinen beschrijven we op welke punten de Omgevingsvisie voor het buitengebied (die in 2021) is vastgesteld niet in lijn is met de Omgevingsvisie voor de kernen en bedrijventerreinen.

In hoofdstuk 6 van de Omgevingsvisie buitengebied en hoofdstuk 7 van de Omgevingsvisie voor de kernen en bedrijventerreinen komt tenslotte aan de orde, hoe we in gesprek willen blijven en willen communiceren over de Omgevingsvisie.

2 Veranderende tijden, vaste waarden

2.1 Ontwikkelingen in de kernen en op bedrijventerreinen

De afgelopen jaren hebben veel ontwikkelingen plaatsgevonden die het gebruik en de beleving in de kernen en op de bedrijventerreinen van Nederweert hebben veranderd. Deze ontwikkelingen gaan de komende jaren door. Bijvoorbeeld:

- Het verdwijnen van voorzieningen uit de kernen.
- Verdergaande vergrijzing van de inwoners die daarmee een andere woonbehoefte en vaak een grotere zorgvraag hebben.
- Het aantal internationale werknemers neemt toe en daarmee de vraag naar geschikte woningen voor hen.
- Het aandeel één- en tweepersoons huishoudens wordt steeds groter.
- De energietransitie wordt verder doorgevoerd en brengt veranderingen in de fysieke leefomgeving met zich mee.
- De noodzaak van klimaatadaptatie wordt steeds meer erkend en vraagt om aanpassingen in de fysieke leefomgeving.
- Inwoners zijn steeds mobieler en hebben een grotere actieradius.
- De aandacht voor gezondheid en de invloed van de leefomgeving neemt toe.

De veranderingen die op de kernen en bedrijventerreinen afkomen leiden tot knelpunten maar bieden ook kansen om de aantrekkelijkheid van de kernen te vergroten en de bedrijventerreinen toekomstbestendiger te maken.

Er bestaan zorgen over:

- Het behoud van de leefbaarheid, in het bijzonder voor ouderen en jongeren.
- Het behoud van voorzieningen en levendigheid, met name in de kleinere kernen.
- De beschikbaarheid van de juiste woning in alle levensfasen.
- De beschikbaarheid van betaalbare woningen.
- Het vasthouden van jonge professionals.
- Het tempo van de energietransitie (met name netcongestie) en het verduurzamen van woningen.
- Voldoende beschikbaarheid van vestigingslocaties voor bedrijven.
- Het effect van de leefomgeving op onze gezondheid.

Met deze Omgevingsvisie komen we gezamenlijk tot oplossingen voor de vraagstukken die er liggen. Er is bij zowel inwoners en ondernemers, instellingen, scholen en verenigingen als de gemeente veel betrokkenheid en energie om met de toekomstige ontwikkelingen een positieve bijdrage aan de kwaliteit van de kernen en bedrijventerreinen te leveren.

2.2 De identiteit

Inwoners van de gemeente Nederweert zijn over het algemeen nuchter. De meeste mensen hebben een ingetogen karakter en stellen zich bescheiden op. Onderling heerst de mentaliteit ‘Afspraak is afspraak’ en is er een groot vertrouwen. De uitspraak ‘Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg’ is vaak van toepassing.

De kern Nederweert heeft een minder dorps karakter dan de andere kernen in de gemeente. In de loop van de tijd zijn er meer mensen van buiten Nederweert komen wonen. De vanzelfsprekende samenhang is daardoor iets minder dan in de oudere buurten binnen de gemeente.

Inwoners staan voor elkaar klaar als dat nodig is. Onder oudere inwoners is het ‘ons kent ons’ en in de kernen zijn zeer hechte dorpsgemeenschappen met trotse en honkvaste inwoners te vinden, waarbij dialect vaak heilig is. Nieuwkomers zijn welkom, maar om aansluiting te krijgen moeten ze ook zelf moeite doen.

Nederweertenaren zijn van nature ondernemend en veerkrachtig, ze kunnen met uitdagingen omgaan. Veel inwoners hebben van nature een grote betrokkenheid en het zelforganiserend vermogen is groot. Alle kernen binnen de gemeente Nederweert kennen daardoor een rijk verenigingsleven dat veel activiteiten en evenementen organiseert.

2.3 De vier kernwaarden

Kernwaarden zijn waardevolle elementen die leidend zijn bij het bepalen van een gezamenlijke richting en visie. Tijdens het proces voor het opstellen van Omgevingsvisie voor het buitengebied hebben we vier kernwaarden geïdentificeerd die van toepassing zijn: GROEN, OPEN, NUCHTER EN SAMEN. Deze vier kernwaarden zijn ook van toepassing op de kernen en bedrijventerreinen.

Deze kernwaarden bepalen enerzijds wat er van initiatiefnemers wordt verwacht om de identiteit te versterken, anderzijds op welke manier we dat voor ons zien. En daarmee ook hoe we ons als gemeente richting initiatiefnemers opstellen.

	Wat	Op welke manier
Groen	Voor de kernen en bedrijventerreinen willen we de groenstructuren versterken en aanbrengen op de plekken waar ze (nagenoeg) ontbreken (zie paragraaf 3.2 en 3.3).	Ruimte voor frisse, nieuwe ideeën, innovatie, pionieren, ondernemerschap. Daarvoor gaan we een compensatieregeling opstellen.
Open	Voor de kernen en bedrijventerreinen heeft dit punt betrekking op de overgang van bebouwing naar buitengebied. We willen dat er onbebouwd buitengebied aanwezig blijft tussen de kernen en dat de overgangen van kernen naar buitengebied zacht zijn.	Openstaan voor vernieuwingen, pionieren, kansen zien en pakken. Op voorhand geen taboes voor nieuwe functies. Maar ook een open houding naar elkaar als mens. Niet problemen centraal stellen, maar oplossingen.
Nuchter	Voor toevoegen van groen in de kernen en op de bedrijventerreinen kiezen we voor een mix van robuuste beplanting die de structuur versterkt. Voor zowel het buitengebied als de kernen en bedrijventerreinen geldt: geen uitbundige bebouwingsstijlen, eerder ingetogen architectuur. Ontwikkelingen passend bij de schaal van Nederweert.	Aanpakken, aan de slag, handen uit de mouwen, concreet maken om stap voor stap de omgevingskwaliteit te versterken
Samen	Niet alleen kijken naar het eigen initiatief maar ook bezien in hoeverre bijgedragen kan worden aan maatschappelijk opgaven, zoals de energietransitie, het tegengaan van de klimaatverandering en het versterken van de kernen.	Samenwerken als must, maar ook samen met de buren, omgevingsdialoog, rekening houden met elkaar. Gemeenschapsgevoel: ons kent ons, dorps karakter.

Tabel 1: Vertaling van de kernwaarden naar passende initiatieven

NUCHTER

“Mij compleet op een technisch vraagstuk van een opdrachtgever storten, daar haal ik voldoening uit en heb ik mijn bedrijf Vomabo voor opgericht. Als ik het vraagstuk bekijk, ontstaat er vaak al een beeld in mijn hoofd. Met een paar schetsen leg ik aan mijn opdrachtgever uit wat ik wil proberen en ga aan de slag. Door slim te werken zoek ik naar mogelijkheden om hetzelfde werk in minder tijd te doen, zonder op de kwaliteit in te leveren. Er ontstaat geen ruis op de lijn, doordat ik alleen werk. Ik hoef niemand uit te leggen wat ik in een volgende fase van het proces verwacht. Van idee in mijn hoofd tot de daadwerkelijke uitvoering en het productieklaar maken. Daar ben ik goed in en haal ik veel voldoening uit.

Ik ben bij mijn ouders in de schuur begonnen, daar kon ik met mijn bedrijf niet doorgroeien. Helaas vond ik op de bedrijventerreinen in Nederweert geen geschikte locatie voor een kleine zelfstandige zoals ik. Ik heb geen enorme bedrijfshal met kantoren nodig, maar zocht vooral naar een ruime werkplaats op een goed bereikbare plek. Ik ken best veel jonge ondernemers die eigenlijk te groot zijn voor de schuur achter het huis, maar geen ruimte kunnen vinden op een bedrijventerrein.

Via mijn netwerk kwam ik erachter dat het pand, waarin ik op dit moment ben gevestigd, te koop kwam. Die kans moest ik grijpen! Ik ben een kop koffie gaan drinken en zo is het balletje gaan rollen. Ik kom uit Ospel en heb op Bedrijventerrein Ketelaarsweg een geschikt pand met bedrijfswoning kunnen kopen, waarin Vomabo voorlopig nog kan doorgroeien. Het is een fijn bedrijventerrein om te wonen en werken en past perfect bij mij en mijn onderneming. Door mijn netwerk ben ik op deze plek terecht gekomen en als vanzelf ontstaan hier mooie samenwerkingen tussen ondernemers die om mij heen gevestigd zijn: samen groots, samen doen!”

GROEN

“Kijk vooral naar wat er wel kan, we weten al lang wat er allemaal niet kan. Mensen ervaren vaak overlast van groen, maar dat hoeft helemaal niet zo te zijn. Groen is prachtig en in zoveel varianten te krijgen. We gebruiken het alleen vaak te eentonig. Bedenk welke vogels, vlinders hommels of solitaire bijen je graag in je tuin zou willen aantreffen. Kijk vervolgens op welke bomen, planten en bloemen ze afkomen. Als je daarvan een combinatie creëert, zorg je ervoor dat dieren naar de mensen komen. Groen draagt bij aan het welzijn van de mens. Wie krijgt er nu geen geluksgevoel bij het zien van een vlinder op een bloem?

We zien dat ouderen enorm genieten van dieren en een groene omgeving. Daar werken we met hart en ziel aan bij Zorgboerderij Bosserhof. Ouderen gaan hier vol verwondering door de tuin omdat ze er zoveel kunnen ontdekken en herkennen. Bij de vijver staan een paar bankjes, daar hoef je geen cassettebandje met vogelgeluiden op te zetten om te genieten, de geluiden zijn overal om ons heen. Groen moet je kunnen beleven, dan ga je ervan genieten.

In de afgelopen jaren is het aantal wandelaars en fietsers enorm gegroeid. Ouders met kinderen stoppen hier bij het hek om naar de dieren in de wei te kijken. Inwoners lopen hier tijdens de grote ronde langs, om de hond uit te laten. Ook het Vlinderpaât wordt door inwoners veel gewandeld. Dat zien we in het seizoen op zondag, als ze bij ons een kopje koffie komen drinken. Veel bekende gezichten, maar iedere keer ook weer onbekende gezichten.”

OPEN

Chris Verstappen en Roel Hermans

“Sta open voor nieuwe ideeën, doe wat je zegt en zeg wat je gaat doen. Dat is volgens Ondernemersvereniging Nederweert (OVN) de basis om een open gesprek met elkaar te voeren. In de OVN-zitten verschillende soorten ondernemers uit de hele gemeente van Nederweert. In alle kernen zitten allerlei type bedrijven die door de OVN vertegenwoordigd worden. We vinden het belangrijk om verder te kijken dan alleen de winkeliers in het centrum van Nederweert. Samen krijgen we namelijk meer gedaan.

We moeten ons er van bewust zijn dat winkeliers onder druk staan door online winkelen, maar nog veel ondernemers zijn nog dagelijks bezig met de gevolgen van de coronaperiode. Ondernemers zijn doorpakkers, ze zijn continu op zoek naar oplossingen en mogelijkheden. Het is belangrijk dat we daarbij openstaan voor een gesprek. Goed naar elkaar luisteren en denken in mogelijkheden. Nee kan niet het eerste antwoord zijn. Als iets niet mogelijk is komt er in onze beleving op z’n minst een uitleg bij waarom iets wel of niet kan. Op die manier ontstaat een open gesprek en kom je samen verder.

OVN organiseert bijeenkomsten voor leden om ondernemers te informeren, waarbij ruimte is om kennis en ervaringen met elkaar te delen. De combinatie van gezelligheid en informatie zorgt voor succes van deze bijeenkomsten. Er is volop ruimte om met elkaar te netwerken. Daarnaast worden ook activiteiten voor inwoners of bezoekers uit de regio, in en om het centrum van Nederweert georganiseerd.”

SAMEN

Joke Oostdijk

“Iedereen kan zijn steentje bijdragen om de leefbaarheid in de kern te behouden en bevorderen. Dat is de reden dat ik een aantal jaar geleden bij de Dorpsraad van Budschop ben gegaan, inmiddels ben ik voorzitter geworden. We hebben hele betrokken leden, ieder met z’n eigen aandachtsgebied en taakveld. Met name voor ouderen wordt veel gedaan in Budschop, maar ook jongeren worden niet vergeten. De jeugd op school heeft bijvoorbeeld een welkomstcadeautje geknutseld voor de mensen uit Oekraïne. De dorpsraad gaat niet zelf aan de slag, maar faciliteert het proces. Zo verbind je jong met oud.

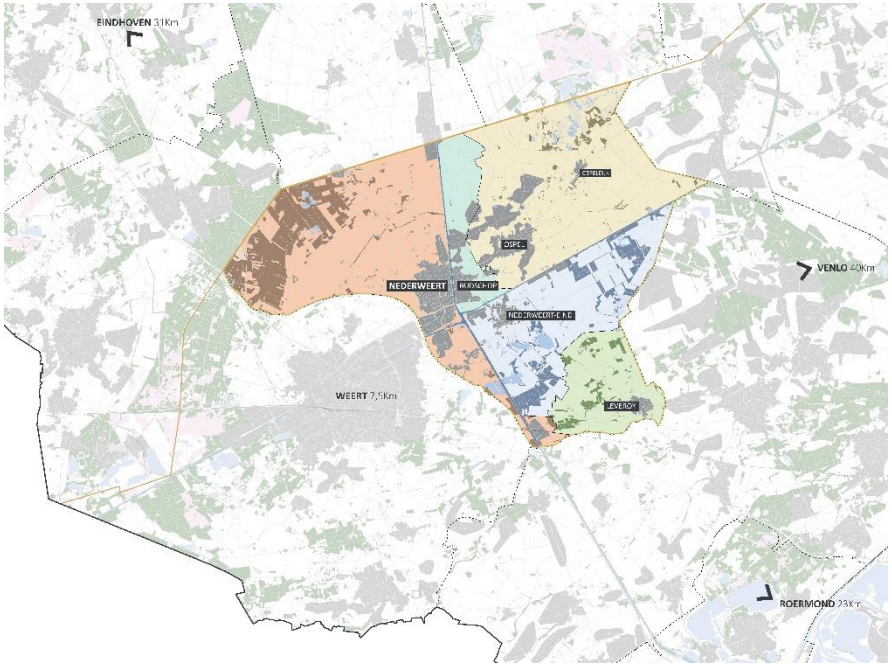
Ik zie dat de jongere generatie veel minder aanhaakt bij vrijwilligerswerk. Zij hebben zoveel ballen in de lucht te houden en maken daarom andere keuzes. Ik vind het jammer dat het stokje daardoor niet wordt overgenomen voor het organiseren of ondersteunen van eenvoudige evenementen in de buurt. Een kleine tijdsinvestering kan al een grote bijdrage leveren in het geheel, daarmee houden we de buurt en kern leefbaar.

Persoonlijk vind ik het vooral belangrijk om mensen met elkaar te verbinden en ze in hun kracht te zetten. Daarvoor ben ik op belangrijke momenten aanwezig en ga in gesprek met de mensen om me heen. Op die manier kan ik een nuance aanbrengen in het gesprek of over een onderwerp. Ik hoop dat dat bijdraagt aan de saamhorigheid.

De langzaamverkeersbrug over de Zuid-Willemsvaart zou voor een betere en veilige fysieke verbinding kunnen zorgen tussen Budschop en Nederweert. Een ander voorbeeld waarmee we ons als dorpsraad bezighouden is de kerk op Budschop. We maken ons sterk voor behoud van het kerkgebouw voor de inwoners van Budschop. Het kan gaan fungeren als multifunctioneel gebouw, voor jong en oud. De huiskamer van Budschop als het ware. “

3 Kernkwaliteiten per deelgebied

De gemeente Nederweert is gelegen tussen 3 grote steden, namelijk Eindhoven, Roermond en Venlo. De kern Nederweert en de kern van Weert vormen samen een stedelijk gebied. Waarbij Weert de grote stad is en Nederweert het grote dorp. Daardoor zijn we goed aangehaakt op het stedelijke voorzieningenniveau, zoals theater, station en ziekenhuis. Op de afbeelding hieronder is de ligging van Nederweert in de regio te zien. Samenwerking in de regio is van groot belang, deze zoeken we nadrukkelijk op. Ook is de begrenzing van de al vastgestelde Omgevingsvisie Buitengebied ingetekend.

Figuur 1: Positie Nederweert

3.1 Eigen kwaliteiten per kern en bedrijventerrein

De gemeente Nederweert omvat zes kernen en vijf bedrijventerreinen met ieder hun eigen karakter, stedenbouwkundige ontwikkeling en kernkwaliteiten. De versterking van de kernkwaliteiten vormt de overkoepelende lange termijn opgave waaraan we willen werken. Aantrekkelijke kernen en bedrijventerreinen vormen een goede basis voor een fijne omgeving om te wonen, werken en recreëren. Ze dragen bij aan positieve gezondheid, gastvrijheid en beleving, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Aantrekkelijke kernen en bedrijventerreinen versterken de identiteit, leefbaarheid en economische positie. Daarmee houden we Nederweert mooi en onderscheidend.

Zoals eerder aangegeven is er in onze kernen en op onze bedrijventerreinen veel mogelijk. De omgevingskwaliteit van de kernen en bedrijventerreinen vormt als het ware de overkoepelende opgave waaraan we willen werken. Als er in de toekomst ondernemers of bewoners met hun ideeën naar de gemeente komen denkt de gemeente graag met initiatiefnemers mee. Op voorwaarde dat het initiatief de kernkwaliteiten versterkt, het past binnen het beleid en meerwaarde oplevert voor de leefomgeving.

Zo dragen we stapje voor stapje bij aan het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving op de lange termijn. Op deze manier zorgen we dat Nederweert een aantrekkelijke gemeente is én blijft voor mensen om er te wonen, werken en recreëren. Maar ook voor bedrijven om zich hier te vestigen.

In de volgende twee paragrafen beschrijven we de kernkwaliteiten en de mogelijkheden om deze te versterken per kern of bedrijventerrein.

3.2 Kernen

Nederweert

De kern Nederweert is organisch gegroeid tussen de kruising van de Kerkstraat met de Brugstraat in het zuiden en de Kapelaniestraat in het noorden. De Zuid-Willemsvaart doorsnijdt het bebouwde gebied van Nederweert. Dat is te zien in het wegenpatroon, doordat verschillende wegen doodlopen op het kanaal en aan de andere kant verdergaan. De Kerkstraat heeft ook nu nog de meeste monumentale waarde. Daarbij vormt de kerk het middelpunt van de kern.

Duidelijk is te zien dat het dorp is opgebouwd uit meerdere kleinschalige individuele ontwikkelingen. De achterliggende gebieden zijn in verschillende tijdsperioden ingevuld met voornamelijk woningbouw en maatschappelijk voorzieningen. Vaak verschilt hierdoor het karakter per buurt. Zowel aaneengebouwde, halfvrijstaande als vrijstaande woningen komen voor. Op inbreidingslocaties worden veel appartementen gebouwd. In enkele woningen worden bedrijfsactiviteiten uitgevoerd of is er sprake van beroepen aan huis. Aan westelijke zijde wordt de kern begrensd door de A2. Door de ontwikkeling van het bedrijventerrein en het Leisure kwadrant is een stedelijke maar belangrijke entree voor Nederweert ontstaan.

<u>Kernkwaliteiten</u>

- Organisch gegroeid.
- Zeer karakteristieke kenmerken van de Kerkstraat zijn: Het bochtige verloop, de ruimtevorming langs de straat, de losheid, de openheid van bebouwing met draaiende voorgevelrooilijnen.
- Doorsteekjes van Kerkstraat naar achterterreinen.
- Gemixte functies in aanloopstraten (Kerkstraat-Noord, Brugstraat, Geenestraat, Lindanusstraat, Paulus Holtenstraat en Burgemeester Hobusstraat).
- Stevige straatwand van de Brugstraat is een karakteristiek kenmerk van deze straat.
- Goede balans tussen de verschillende functies in het centrum zoals horeca en detailhandel.
- Grote monumentale kerk.
- Monumenten in het centrum.
- Bereikbaarheid en het gratis parkeren in het centrum.
- Diversiteit in woonwijken met doorsteekjes voor langzaam verkeer naar andere gebieden.
- Grote voortuinen in de woongebieden.
- De groene dooradering in Nederweert-West is waardevol.
- Gelegen aan de kanalenviersprong.
- Goed bereikbaar door de ligging aan de A2.

<u>Te versterken</u>

- Gebied rond het noordelijk deel van de Kerkstraat in meer samenhang laten aansluiten op de rest van het centrum.
- Meer groen-blauwestructuren in het centrum en de rest van de kern waarmee verbindingen met het buitengebied worden gemaakt.
- Aansluiting van het centrum op de kanalenviersprong.
- Multifunctioneel gebruik van openbare ruimte.
- Aanloopstraten zijn afgestemd op kernwinkelgebied.
- Voormalig bedrijfslocatie Staat herontwikkeling.
- Leisure kwadrant en omgeving Bengele versterken met meer dagrecreatie en sportfuncties.
- Verbeteren snelle en veilige fietsverbindingen
- Verbeteren doorstroming N275-N266

Budschop

De kern van Budschop wordt gevormd door een aantal oorspronkelijke routes met gevarieerde bebouwing, welke op bijzondere wijze

samenkomen op de vijfsprong van de St. Rochusstraat, Julianastraat, Ospelseweg, Smisserstraat en de Hulsenweg. De stedenbouwkundige structuur van Budschop wordt aan twee zijden hard afgesneden: de Zuid-Willemsvaart en de Randweg-Zuid. Aan de noord- en oostzijde zijn geen harde begrenzingen van de bebouwde kom van Budschop. Hier loopt het bebouwings- en wegenpatroon over in het aangrenzende buitengebied.

Kernkwaliteiten
- Diversiteit in wijken.
- Groot kanaalpark.
- Verbinding met het kanaal en de kanalenviersprong.
- Hoort bij de kern Nederweert.
- Winkels en horeca aan St. Rochusstraat zorgen voor levendigheid.

Te versterken
- In stand houden en versterken van maatschappelijke functies rondom het St. Rochusplein.
- Overgang van bebouwing naar het buitengebied richting Ospel en Eind zodat kern Budschop aparte kern blijft.
- Sterkere aansluiting bij de kern Nederweert.

Ospel

De kern Ospel is van oudsher gegroeid langs oude linten, waarvan de verbindingsweg van Nederweert naar Meijel de belangrijkste is. De rooms katholieke kerk gelegen langs deze verbindingsweg is een rijksmonument. De historische structuur in Ospel is grotendeels behouden gebleven. In de loop van de jaren zijn in Ospel zowel aan de noord- als zuidzijde van de verbindingsweg een aantal woongebieden gerealiseerd. De historische windgraanmolen “De Korenbloem” gesitueerd langs Stad is een beeldbepalend element en markeert de overgang tussen buitengebied en de kern.

Kernkwaliteiten
- Organisch gegroeid.
- Het bochtige verloop, de ruimtevorming langs de straat, de losheid, de openheid van bebouwing met draaiende voorgevelrooilijnen van de O.L. Vrouwestraat.
- Eigenwijs dorpshart creëert speelsheid tussen kerk en plein.
- Groene gebied tussen Ketelaarsweg, O.L. Vrouwestraat en Stad zorgt voor een zachte overgang tussen het bebouwde gebied en het bedrijventerrein.
- Diversiteit in buurten.

Te versterken
- Nieuwe bebouwing in het lint van de O.L. Vrouwestraat laten aansluiten op de huidige bebouwing, om verrommeling te voorkomen.
- Pleinfunctie van het Aerthijsplein.
- Vergroenen van de woongebieden.

Ospeldijk

De kern Ospeldijk ligt in een uitgestrekt agrarisch gebied met verspreide agrarische bebouwing en burgerwoningen ongeveer 2,5 kilometer ten noordoosten van de kern Ospel en op korte afstand van het natuurgebied De Groote Peel. Langs de Meijelsedijk komt van oudsher lintbebouwing voor. Later is de kern in noordoostelijke richting uitgebreid. Het Thomashuis is een karakteristiek pand samen met het tegenovergelegen peelveldje draagt dit bij aan de identiteit van Ospeldijk.

Kernkwaliteiten
- Dorp is in een korte tijd gebouwd.
- Stratenpatroon is bijna een grid kenmerkend voor het veenontginningen landschap.
- Overgang naar het buitengebied is niet geleidelijk maar hard.

- Deze kern bevat nagenoeg alleen woningen.

Te versterken
- Verzachten van de overgang naar het buitengebied~~, waarbij een gridstructuur behouden blijft.~~

Nederweert-Eind
De kern Nederweert-Eind is ontstaan vanuit enkele boerderijen, gegroepeerd rondom en nabij de wegen Hulsen, Eind en Kruisstraat. Sindsdien heeft de bebouwing zich meer oostelijk van de weg Eind georiënteerd nabij de kerk. Een opvallend element in de kern is het stenige plein met daaraan de kerk en de basisschool. Het openluchtmuseum Eynderhoof is een toeristisch trekpleister met maatschappelijke functie, waar de historische identiteit van het peelgebied tot leven komt.

Kernkwaliteiten
- Dorp is gegroeid vanuit enkele straten.
- Speelterrein aan de binnenkant Pastoor Brandstraat en Klumpenstraat heeft een bindende rol in de omgeving.

Te versterken
- Versterken pleinfunctie van Pastoor Maesplein.
- Vergroenen straten rond centrum

Leveroy
De kern Leveroy is een historisch kerkdorp in het zuiden van de gemeente en maakt veel gebruik van voorzieningen in het nabij gelegen Heythuysen (gemeente Leudal). De in Leveroy aanwezige voorzieningen zijn met name rondom de overgang van de Dorpstraat en de Kerkstraat gesitueerd.

Kernkwaliteiten
- Historisch gegroeide kern.
- Hart van het dorp kent een karakteristieke kerk met plein waaraan horeca ligt.
- Diverse buurten.
- Multifunctioneel sportvoorzieningencomplex.

Te versterken
- Logische ontwikkeling van ’t Huitje, waarbij het gebied een groen en open karakter behoudt.
- Parkeerplaats achter voormalig pand Wetemans kan passend gemaakt worden bij de omgeving.

3.3 Bedrijventerreinen

De gemeente Nederweert beschikt over 126 hectare aan bedrijventerrein verspreid over vijf locaties. Op deze vijf terreinen zijn circa 270 bedrijven gevestigd. Hieronder volgt een beschrijving van het karakter van elk van de terreinen.

Pannenweg II
Dit is het meest recent ontwikkelde bedrijventerrein in de gemeente. Het betreft een hoogwaardig, duurzaam en groen bedrijvenpark van bijna 47 hectare groot. Met de ontsluiting pal aan de A2 (Maastricht-Eindhoven) en de Randweg N275 (richting Helmond en Venlo) is het bedrijvenpark uitstekend bereikbaar over de weg. Op het park is een mix van kleine en grotere bedrijven gevestigd dat is voorzien van slagbomen en camerabeveiliging. De bedrijven zijn professioneel georganiseerd in een coöperatieve parkmanagementvereniging. Hierdoor is er eenheid qua afscheidingen (hagen) en parkeren op eigen terrein.

Pannenweg I
Samen met het nieuwere Pannenweg II is Panneweg I een van de grotere

bedrijventerreinen in Nederweert. Op het 21 hectare grote terrein, nabij de kanalenviersprong en de A2, zijn tal van kleine en grote bedrijven gevestigd, werkzaam in uiteenlopende sectoren.

Aan Veertien
Aan Veertien ligt ten noorden van de kern Nederweert, parallel aan de N266 en de Zuid-Willemsvaart. Op het 40 hectare grote bedrijventerrein is naast het gemengde mkb, ook de wat zwaardere industrie vertegenwoordigd.

Hulsenweg
De kernen Nederweert en Budschop zijn van elkaar gescheiden door de Zuid-Willemsvaart. In Budschop ligt, op de plek waar de randwegen N275 en N266 elkaar kruisen, het bedrijventerrein Hulsenweg. Het betreft een kleinschalig bedrijventerrein (8 hectare), geschikt voor het midden- en kleinbedrijf.

Ketelaarsweg
Het bedrijventerrein Ketelaarsweg in Ospel is met 10 hectare aan oppervlak relatief kleinschalig. Niettemin is er volop bedrijvigheid en zijn ook hier bedrijfswoningen aanwezig. Veel bedrijven op dit terrein zijn er al sinds jaar en dag gevestigd.

<u>Kernkwaliteiten bedrijventerreinen</u>

- Ieder bedrijventerrein heeft een eigen karakter en passende invulling.

<u>Te versterken</u>

- Mogelijkheden om te vergroenen aangrijpen.
- Verrommeling tegengaan.
- Uitbreiding van bedrijfskavels

3.4 De afspraken

We gaan en staan voor groen, open, nuchter en samen. Deze kernwaarden zitten voor een groot deel in ons DNA. Dit betekent dat we deze waarden als uitgangspunt nemen bij elke toekomstige ontwikkeling (zoals is verwoord in tabel 1 in paragraaf 2.3). En dat initiatieven moeten bijdragen aan de te versterken waarden in de deelgebieden.

3.4.1 Handvat om te versterken waarden mee te nemen

Om de te versterken kernkwaliteiten van de kernen en bedrijventerreinen zo praktisch mogelijk in te steken stellen we een aantal hoofduitgangspunten op die een handvat bieden aan initiatiefnemers. Deze uitgangspunten zijn gebaseerd op de kernkwaliteiten, de te versterken waarden en de richtinggevende uitspraken zoals per thema geformuleerd in hoofdstuk 4.

<u>Het handvat heeft de volgende algemene doelen:</u>

- Het bieden van informatie aan initiatiefnemers van een ontwikkeling zodat een waardevolle discussie te voeren is over de bijdrage van het initiatief aan het versterken van de fysieke leefomgeving.
- Het geven van aanbevelingen die helpen het initiatief zo goed mogelijk in te passen in de betreffende kern of bedrijventerrein voor wat betreft locatie, vorm en omvang van het initiatief en de mogelijkheden om de kern of het bedrijventerrein te versterken.

<u>Hoofduitgangspunten:</u>

- Bij het toevoegen van woningen heeft inbreiden de voorkeur op uitbreiden. Alle uitbreidingen sluiten aan op de kernen.
- Nieuwe elementen versterken het karakter en de aantrekkelijkheid van de kernen.

- De toren van de Lambertuskerk in Nederweert wordt steeds meer als landmark ingezet.
- Bebouwingsgrenzen hebben een zachte overgang naar het buitengebied.
- Bedrijventerreinen passen we landschappelijk in.
- We behouden groen en open buitengebied tussen de kernen en voorkomen daarmee dat ze aan elkaar groeien.
- Groen/blauwe dooradering in nieuwbouwlocaties sluit aan op het buitengebied en is structurerend voor de nieuwbouwlocaties.
- We versterken de groenstructuren in de kernen.
- Het toe te passen groen is een robuuste mix en sluit aan op het karakter van de straat, buurt of wijk.
- We willen voorkomen dat de gemeente Nederweert een aaneengeschakeld bebouwd gebied wordt.

Naast deze hoofduitgangspunten formuleren we voor verschillende onderdelen uitgangspunten en randvoorwaarden in meer detail. Het gaat hierbij om de onderdelen die onder de procesafspraken in hoofdstuk 4 zijn genoemd.

4 De visie

4.1 De opgaven

In Nederweert is het goed wonen, werken en recreëren. De maatschappij is echter nooit af en altijd in beweging. Door maatschappelijke veranderingen, nieuwe inzichten en behoeften zijn er ook in Nederweert wensen voor aanpassingen en verbeteringen aan de fysieke leefomgeving. Die omgeving draagt bij aan het welzijn, veiligheid en de gezondheid van onze inwoners. Vanuit positieve gezondheid leggen we steeds meer verbindingen tussen de fysieke en sociale leefomgeving (lichamelijke en geestelijke gezondheid). Sommige aanpassingen zijn zelfs noodzakelijk, omdat anders niet (meer) wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving.

Voor het opstellen van deze Omgevingsvisie is een uitgebreid proces met de inwoners, ondernemers en andere betrokkenen doorlopen. Deze aanpak is terug te vinden in bijlage 1. Tijdens dit proces hebben we de belangrijkste opgaven voor de kernen en bedrijventerreinen opgehaald. Door aan deze opgaven te werken zorgen we dat het in onze kernen en op onze bedrijventerreinen goed wonen, werken en recreëren is én blijft.

In deze visie beschrijven we iedere opgave afzonderlijk. We gebruiken daarvoor steeds dezelfde volgorde, maar ieder thema volgt zijn eigen proces en tempo en kent een ander netwerk. We hebben negen hoofdopgaven onderscheiden, die we beschrijven in de genoemde paragrafen. In de paragrafen hebben we de kruisverbanden tussen de thema's gelegd.

Hoofdopgaven

- Passende woningbouw
- Toekomstbestendige bedrijventerreinen
- Voorzieningen in de kernen
- Gezonde en veilige leefomgeving
- Een bijdrage leveren aan de energietransitie
- Een bijdrage leveren aan de klimaatadaptatie
- Versterken groene karakter
- Versterken infrastructuur
- Versterken gastvrijheid en beleving

In relatie tot deze hoofdopgaven werken we als gemeente in regionaal verband ook aan allerlei projecten en programma's. Deze komen niet altijd expliciet terug in deze Omgevingsvisie, maar blijven van groot belang bij de geformuleerde opgaven.

4.2 Context van de opgaven

Deze Omgevingsvisie komt tot stand in een periode waarin duidelijk is dat er grote veranderingen op stapel staan bij de inrichting van ons land.

4.2.1 Veranderingen

We zijn ons steeds bewuster van de invloed van onze leefomgeving op onze gezondheid en veiligheid. Een groene omgeving nodigt u uit tot bewegen en draagt bij aan een betere fysieke en mentale gezondheid. De inrichting van de omgeving kan stimuleren tot ontmoeten, wat bijdraagt aan het gevoel van sociale veiligheid en mentale gezondheid. De samenhang tussen fysiek en sociaal is in iedere opgave aan de orde. In korte tijd zijn er in het hele land grote aantallen woningen nodig. Nieuwe woningen worden niet meer aangesloten op het aardgasnet en zoveel mogelijk regenwater wordt op het eigen perceel verwerkt. Bestaande woningen gaan op termijn ook van het aardgas af en worden op een duurzame manier verwarmd.

We zetten in op manieren om energie duurzaam op te wekken. Het mobiliteitssysteem gebaseerd op fossiele brandstof vereist ook een omschakeling naar duurzaam opgewekte energie. Onze hele gebouwde omgeving vraagt om klimaatadaptief te worden ingericht waarbij het bodem- en watersysteem het sturende principe in de ordening is. Wetenschappelijke inzichten leren ons dat milieunormen en de navolging daarvan van belang zijn en soms beperkend kunnen zijn voor het verwezenlijken van wensen.

4.2.2 Kansen

Deze landelijke veranderingen zijn tegelijkertijd lokale kansen om de kwaliteit van onze kernen en bedrijventerreinen te verbeteren. Stap voor stap werken we zo aan:

- Aantrekkelijke kernen en bedrijventerreinen
- Passende woningen voor iedereen
- Multifunctioneel gebruik van gebieden
- Duurzaam, betaalbare en betrouwbare energievoorzieningen voor iedereen
- Klimaatadaptieve en groene inrichting van gebieden
- Zoeken naar juiste balans tussen verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid
- Stimuleren van bewegen en ontmoeten
- Gastvrijer gebied vol beleving
- Meer begrip voor elkaar

In deze context beschrijven we in de volgende paragrafen per thema wat de opgave voor Nederweert is, welke ambities we hebben en hoe we die ambities bereiken.

4.3 Passende woningbouw

4.3.1 Waarom is het een opgave?

Nederweert is een ruim opgezette gemeente met een relatief groot aandeel woningen in het hogere segment (vrijstaande en half vrijstaande woningen). Ook in Nederweert is de druk op de woningmarkt groot. De behoefte aan woningen is het grootst in de klasse betaalbare en passende huur- en koopwoningen geschikt voor starters, senioren en één- en tweepersoonshuishoudens. Dit heeft te maken met een veranderende demografie (vergrijzing en ontgroening) en het feit dat steeds meer mensen alleen wonen (huishoudens worden gemiddeld steeds kleiner). Verder neemt de vraag naar passende huisvesting van zogeheten aandachtsgroepen toe. Denk hierbij aan mensen met een zorgvraag (alle leeftijden, met een grote diversiteit aan ondersteuningsvragen) en een groeiend aantal instromers vanuit het buitenland (zoals internationale werknemers en ontheemden waaronder vluchtelingen en statushouders). Internationale werknemers zijn steeds harder nodig in diverse sectoren in de regio. Voor hen is de behoefte aan huisvesting (met name short-stay) in de loop van de jaren steeds groter geworden.

De opgave van Nederweert is om de plannen voor woningen zowel in aantallen als in type af te stemmen op de behoefte. Het Rijk stuurt erop aan dat 2/3 deel van de nieuwe woningen dient betaalbaar te zijn, waarbij uiteindelijk 1/3 deel van de totale woningvoorraad uit sociale huurwoningen moet bestaan. De definitie van betaalbaar is: sociale huur (tot aan de huurtoeslaggrens), midden huur (tussen huurtoeslaggrens en ongeveer € 1.000,-) en koopwoningen tot € 355.000,-.

De verwachting is dat het Rijk steeds “dwingendere” regels gaat opleggen om te zorgen dat er gebouwd en getransformeerd wordt. Dit om beter te kunnen voorzien in de behoefte aan betaalbare woningen, waarbij er nadrukkelijk ook voor aandachtsgroepen wordt gebouwd. Zo is op dit moment de Wet versterking regie volkshuisvesting in voorbereiding. Daarmee kiest het Rijk duidelijk voor meer centrale regie op de woningbouwopgave. Ook ligt er de opdracht om een woonzorgvisie op te stellen. Hierin wordt de basis gelegd voor een toekomstbestendig uitvoeringsprogramma om te voorzien in wonen, welzijn en zorg voor mensen in een kwetsbare situatie (ouderen, mensen met een fysieke of geestelijke beperking).

4.3.2 Welke ambitie hebben we?

In de Structuurvisie Wonen Midden-Limburg 2022 tot en met 2025 (verder: Structuurvisie wonen) is voor Nederweert een opgave vastgelegd om in deze periode 75 tot 100 woningen per jaar te bouwen. Op 9 maart 2023 hebben het Rijk, provincie Limburg en de regio’s de Woondeal Limburg gesloten, waarin is bepaald dat in de provincie Limburg tot en met 2030 bruto 26.500 woningen worden bijgebouwd, met de ambitie om daar bovenop 20.000 woningen extra te bouwen. Voor Nederweert houdt dit in dat we de bovenkant van de ambitie uit de Structuurvisie wonen doorzetten tot en met 2030. Dit betekent het realiseren van 100 woningen per jaar tot en met 2030. Dat wil zeggen dat we in totaal 800 woningen bouwen in de periode 2022 tot en met 2030.

Met deze ambitie bouwen we voor de eigen demografische behoefte, een deel voor de verwachte overloop vanuit de regio Eindhoven (Brainport) en voor aandachtsgroepen (zoals internationale werknemers, statushouders, etc.). Qua aantallen en typologie gaan we uit van maatwerk per kern en sluiten we aan op de specifieke behoefte van elke kern.

In lijn met het Provinciaal beleid en de Structuurvisie wonen, bouwen we nieuwe woningen bij voorkeur in bestaande leegstaande of vrijkomende panden (transformatie) of op plekken binnen de kernen die door sloop beschikbaar komen of nu onbebouwd zijn (zogenoemde

inbreidingslocaties). Locaties waar kwaliteitswinst kan worden behaald, hebben de voorkeur.

4.3.3 Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

Aansluiten bij onderzoek naar lokale behoefte

De lokale behoefte is leidend voor aantallen en typen woningen die we bouwen. Het uitgangspunt is dat er in alle kernen nieuwbouw mogelijk is die aansluit op de behoefte per kern. Bij het bepalen van de behoefte kijken we 10 à 20 jaar vooruit. Daarom wil Nederweert samen met de regio Midden-Limburg een woningmarktonderzoek uitvoeren. Een dergelijk onderzoek brengt in beeld wat voor type woningen (zowel huur als koop) we moeten toevoegen voor starters, senioren, kleine huishoudens en overige doelgroepen. Voor de woonzorgvisie wordt apart een analyse gedaan om de toekomstige behoeften voor wonen en zorg in beeld te brengen. De resultaten van het woningmarktonderzoek en de actuele demografische verwachtingen bepalen de behoefte per kern. We houden daarbij rekening met passende woningen voor mensen met een zorgvraag en het huisvesten van extra inwoners boven de natuurlijke aanwas.

Focusbijeenkomst Nederweert & Budschop

"Kan mijn kind ook nog in Nederweert wonen?"

Bouwen binnen en aansluitend op bebouwingsgrenzen

We verwachten dat transformatie en inbreiding niet binnen alle kernen voldoende ruimte biedt om de woningbouwopgave in te kunnen vullen. Voor de kern Nederweert en Budschop is uitbreiding nodig aansluitend op de huidige bebouwingsgrenzen. De schaal van uitbreiding laten we aansluiten op de behoefte per kern en betreft maatwerk. We zijn kritisch op het aan elkaar laten groeien van woonkernen, dit om de identiteit van de kernen te behouden.

Bij de bouw van nieuwe woningen staat een goed woon- en leefklimaat voorop. We houden rekening met milieufactoren, ~~externe~~ veiligheid, geluid, klimaatadaptatie, voldoende groen en mogelijkheden voor bewegen en ontmoeten en sociale factoren (o.a. huisvesten van gemixte doelgroepen).

Balans tussen groen en verhard oppervlak van de openbare ruimte

In de woningbouwopgave stelt duidelijke regels over het bouwen van betaalbare woningen. Dit leidt tot kleinere kavels en appartementen, waarbij de gemeente er oog voor houdt dat er een prettige woonomgeving voor iedereen is. In de kernen is het belangrijk dat er, ook na het toevoegen van woningen, voldoende ruimte overblijft voor openbaar groen. Een goede mix van groen zorgt ervoor dat regenwater de kans krijgt om in de bodem te infiltreren en gaat hittestress tegen. Daarnaast is groen van belang als ontmoetingsruimte, ook heeft het een positief effect op onze gezondheid en de biodiversiteit. Bij het bebouwen van nu onbebouwde plekken dienen we steeds aandacht te hebben voor een goede balans tussen groen en verhard oppervlak.

Bij al onze nieuwbouwprojecten (groot en klein) houden we bij het ontwerp al rekening met het inpassen van voldoende, robuust en divers groen. We zorgen dat er overal voldoende groene speelplekken in de buurt zijn en de mogelijkheid om een ommetje door het groen te maken.

Het groen in de uitbreidingsgebieden sluiten we aan op het groene buitengebied. Zo ontstaan als het ware groene verbindingen vanuit het buitengebied de uitbreidingsgebieden van de kernen in.

Woningen voor alle doelgroepen
We voegen aan alle kernen woningen naar behoefte voor alle doelgroepen toe. Hierbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Woningen voor kleine huishoudens worden waar mogelijk levensloopbestendig gebouwd, zodat ze geschikt zijn voor zowel starters als senioren.
- Starterswoningen dienen in de woningmarkt behouden te blijven voor starters. We sturen hierop via het omgevingsplan en het gronduitgiftebeleid (woningen op kleine kavels met geen of beperkte uitbreidingsmogelijkheden).
- De toekomstige gemeentelijke woonzorgvisie is uitgangspunt bij het realiseren van passende huisvesting voor mensen met een zorgvraag.
- We bieden ruimte om te kunnen voorzien in de behoefte van nieuwe woonwagenlocaties of uitbreiding daarvan (wettelijk verplicht).
- We proberen aandachtsgroepen zoals internationale werknemers en statushouders zoveel mogelijk gespreid te huisvesten. ~~Wordt voorkomen.~~ We houden daarbij rekening met de draagkracht en leefbaarheid van de buurt en streven naar diversiteit onder de bewoners. Op dit moment is de Beleidsnotitie huisvesting Internationale Werknemers 2020 gemeente Nederweert leidend. Zo nodig actualiseren we deze.

Zelfbouw faciliteren
We willen meer ruimte geven aan particulieren om zelf extra woningen te creëren. We houden hier rekening mee in de programmering. Hierdoor ontstaat ruimte voor zelfbouw op eigen percelen (via kavelsplitsing). Ook willen we ruimte geven aan specifieke woonvormen zoals 'tiny houses' door randvoorwaarden op te stellen waaraan locaties en initiatieven moeten voldoen. ~~aan te wijzen waar dat onder nader uit te werken voorwaarden mogelijk is.~~ De gemeente stelt uitgangspunten en randvoorwaarden op voor zelfbouw (waaronder mogelijk ook een compensatieregeling) en neemt deze op in het omgevingsplan. Dit geldt ook voor tijdelijke woningen die voorzien in een duidelijke behoefte (bijvoorbeeld mantelzorgwoningen, kangoeroewoningen en tijdelijke/flexwoningen, geplaatst door woningcorporaties).

Verduurzamen bestaande woningen
Het grootste deel van de woningen in Nederweert dateert van voor 1980. Deze woningen zijn matig geïsoleerd. Naast het bijbouwen van woningen moeten we de bestaande woningvoorraad ook verduurzamen om uiteindelijk van het aardgas af te kunnen. We informeren, faciliteren en stimuleren particuliere huizenbezitters om hun woningen te verduurzamen. Ook gaan we in gesprek met de woningcorporaties over hun verduurzamingsopgave.

Procesafspraken

- Het majeure programma woningbouw is gestart. Het projectbureau woningbouw gaat aan de slag gaat met de uitwerking en de uitvoering.
- De gemeente stelt een gemeentelijke woonzorgvisie op.
- De gemeente onderzoekt of er mogelijkheden zijn om het vergunningentraject te vereenvoudigen voor het verduurzamen en kleine aanpassingen van de woning.
- Randvoorwaarden opstellen waaraan locaties en initiatieven moeten voldoen rondom 'tiny houses'.
- De gemeente onderzoekt de mogelijkheden hoe het voor eigen inwoners mogelijk wordt om eerder in de gelegenheid te worden gesteld om een woning te kopen.
- Om zelfbouw mogelijk te maken gaf de gemeenteraad eerder aan ruimte te willen geven aan het verruimen van

bouwmogelijkheden op particuliere gronden (tuinen/kavelsplitsing), mits daar een vorm van compensatie tegenover staat. Het toevoegen van verharding en bebouwing zorgt voor afname van groen en infiltratiemogelijkheden. Dit is niet wenselijk. Het is daarom redelijk om elders groen/water te kunnen realiseren. Daarvoor wordt een compensatieregeling opgesteld. ~~via het zogeheten bouwen in tuinen-beleid.~~ Het gaat om een bijdrage aan een gewenste ruimtelijke ontwikkeling zoals bedoeld in artikel 6.24, lid 1 Wet Ruimtelijke Ordening (WRO). Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om het vergroenen en klimaatadaptiever maken van de kernen. Dit vraagt om een nadere uitwerking, bijvoorbeeld in een Nota Kostenverhaal.

4.3.4 Wie doet wat?

De gemeente werkt bij het thema woningbouw regionaal samen voor het opstellen van beleid en het uitvoeren van onderzoeken, waaronder het woningmarktonderzoek. Ook vindt samenwerking plaats met de woningcorporaties, om ervoor te zorgen dat er in Nederweert voldoende betaalbare huurwoningen komen. Hierover maken we prestatieafspraken met elkaar. De gemeente ontwikkelt kaders en randvoorwaarden voor het toevoegen van nieuwe woningen aan de diverse kernen. Ontwikkelaars, particulieren, CPO's en woningcorporaties kunnen binnen deze kaders woningen realiseren.

4.3.5 Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)

De gemeente monitort de ontwikkeling van de bevolkingsomvang, leeftijdsopbouw, trends in bevolkingsontwikkeling en vraag naar type woningen. Ook monitort de gemeente de plancapaciteit woningbouw, de aantallen en type woningen die in de loop van de jaren worden toegevoegd. Dit doen we in samenwerking met Midden-Limburgse gemeenten (SML) en de provincie Limburg. Op deze manier houden we goed in de gaten of er gebouwd wordt voor de behoefte. Als blijkt dat vraag en aanbod van woningen te veel uit elkaar gaan lopen stuurt de gemeente bij door het beleid aan te passen. De afspraken in de Structuurvisie Wonen en de opdracht uit de Woondeal Limburg blijven richtinggevend voor de woningbouwopgave.

4.4 Toekomstbestendige bedrijventerreinen

4.4.1 Waarom is het een opgave?

Nederweert beschikt over vijf bedrijventerreinen die cruciaal zijn voor de lokale werkgelegenheid. Onze bedrijventerreinen zijn op dit moment nagenoeg volledig in gebruik (ruimtebehoefteonderzoek 2022 en nulmeting bedrijventerreinen 2023). Dit betekent dat er gebrek is aan schuifruimte voor gevestigde bedrijven en er te weinig mogelijkheden zijn voor bedrijven om zich binnen onze gemeente door te ontwikkelen. Naar verwachting zal de werkgelegenheid in de regio de komende jaren licht toenemen. Om lokale ondernemers te faciliteren en werkgelegenheid binnen gemeentegrenzen te versterken zijn er extra bedrijfskavels nodig.

Ook is er steeds meer aandacht nodig voor de toekomstbestendigheid van onze bedrijventerreinen. Daarbij gaat het over werkgelegenheid, arbeidsmarkt, circulaire economie, energietransitie, mobiliteit, digitalisering (robotisering/automatisering) en klimaatadaptatie.

4.4.2. Welke ambitie hebben we?

We willen binnen onze gemeente ruimte bieden aan startende ondernemers en bedrijven die willen doorgroeien, op voorwaarde dat het type bedrijvigheid past bij het profiel van Nederweert (geen grootschalige logistiek of hoge milieucategorie). We streven ernaar om de oppervlakte aan extra beschikbare bedrijfskavels te laten aansluiten op de vraag en geen overaanbod te creëren. We verwachten op basis van onderzoek dat

we de komende jaren circa 15 hectare extra bedrijventerrein nodig hebben om aan de behoefte te kunnen voldoen.

Focusbijeenkomst Bedrijventerreinen

"Ik wil met mijn bedrijf doorgroeien in Nederweert, kan dat?"

Een nieuw bedrijventerrein passen we landschappelijk in. We stellen hoge eisen met betrekking tot duurzaamheid, circulaire economie en een klimaatadaptieve inrichting. Deze inrichting combineren we met mogelijkheden voor een lunchwandeling door het groen wat bijdraagt aan positieve gezondheid en biodiversiteit. Bij de ontsluiting houden we rekening met de regionale bereikbaarheid. We zorgen dat de verkeer aantrekkende werking niet tot overlast leidt.

Bestaande bedrijventerreinen verduurzamen we op natuurlijke momenten. Een onderdeel van verduurzamen is het aanbrengen van extra groen om hittestress tegen te gaan.

4.4.3. Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

Herstructurering optimaliseren

We benutten de mogelijkheden voor herstructurering van bestaande bedrijventerreinen optimaal om ruimte vrij te spelen. Hierbij onderzoeken we of bepaalde bedrijven de hoogte in kunnen (bedrijfspanden met meer verdiepingen) om oppervlakte op maaiveld vrij te maken. We staan nieuwe burgerwoningen niet toe op bedrijventerreinen. Ook het omschakelen naar voormalige bedrijfswoningen op bedrijventerreinen is niet toegestaan.

Randvoorwaarden ontwikkelen voor toekomstig bedrijventerrein

We ontwikkelen randvoorwaarden als kwaliteitsstandaard voor een nieuw duurzaam bedrijventerrein inclusief het profiel van de gewenste bedrijvigheid (geen grootschalige logistiek of hoge milieucategorie). Deze randvoorwaarden hebben onder andere betrekking op: bereikbaarheid, logische ontsluiting, parkeernorm, kavelgrootte, verkeersveiligheid, duurzame energie- en warmtevoorziening, hemelwaterafvoer, tegengaan hittestress, en groenstructuren ten behoeve van landschappelijke inpassing. Deze groenstructuren bieden ook mogelijkheden voor een veilig (lunch)ommetje in het groen en dragen bij aan biodiversiteit. Op een nieuw bedrijventerrein staan we geen woningen toe. Voordat een bedrijfskavel wordt verkocht is duidelijk welke bedrijfsactiviteiten worden ontplooid. We ontwikkelen een nieuw bedrijventerrein van circa 15 hectare op basis van deze randvoorwaarden. Bestaande bedrijventerreinen verduurzamen we op natuurlijke momenten.

Procesafspraken

- Omdat bekend is dat de vrij te spelen ruimte door herstructurering beperkt is en niet voldoende is om aan de verwachte vraag naar bedrijfskavels te voldoen voeren we een onderzoek uit naar geschikte locaties voor een nieuw duurzaam bedrijventerrein (locatiescan en haalbaarheidsonderzoek).
- De gemeente onderzoekt de mogelijkheid of ondernemers die in het buitengebied knel zitten, voorrang kunnen krijgen op een (nieuw) bedrijventerrein.

4.4.4 Wie doet wat?

Ondernemers en initiatiefnemers spelen in op kansen die de markt biedt. De gemeente denkt met ze mee en neemt hier een informerende, faciliterende en stimulerende rol in. De gemeente is aan zet voor het opstellen van randvoorwaarden, het uitvoeren van de locatiescan en het haalbaarheidsonderzoek van een nieuw duurzaam bedrijventerrein voor lokale ondernemers.

4.4.5. Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)

De gemeente monitort de economische ontwikkelingen nauwgezet zodat tijdig het extra bedrijventerrein kan worden ontwikkeld. Tegelijkertijd wordt voorkomen dat er te veel nieuwe bedrijfskavels worden ontwikkeld.

De gemeente monitort de bezetting van de bestaande bedrijventerreinen en de eventueel extra ruimte die ontstaat door herstructurering.

4.5 Voorzieningen in de kernen

4.5.1 Waarom is het een opgave?

Centrum van Nederweert

Het centrum van Nederweert wordt door de eigen inwoners en door bezoekers hoog gewaardeerd. Er is een goed aanbod voor dagelijkse boodschappen, speciaalzaken en horeca. Daarnaast zijn er voldoende gratis parkeerplaatsen dicht bij de voorzieningen.

De leegstand in Nederweert is relatief laag en lege panden krijgen snel weer een nieuwe invulling (zij het niet altijd in de vorm van winkels). Een aantal winkeliers combineert een fysieke winkel met internetbestellingen, waardoor zij de omzet op peil kunnen houden.

In de laatste jaren heeft een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden die de kwaliteit van het centrum ten goede komt, zoals herinrichting Kerkstraat en Brugstraat, het gebied Burgemeester Hobusstraat inclusief openbare ruimte, appartementen en het herinrichten van de verbindingsstraten tussen Kerkstraat/Burgemeester Hobusstraat. Masterplan 2009 en Structuurvisie Centrum-Budschop 2010 vormden de basis hiervoor. Het majeur programma economische gebiedsontwikkeling vormt de afrondende fase van deze ontwikkelingen.

Het is van belang oog te hebben voor de veranderingen in de maatschappij en erop in te spelen om zo het centrum aantrekkelijk te houden.

Kernen van Nederweert

De gemeente Nederweert telt zes kernen: Nederweert, Budschop, Ospel, Ospeldijk, Nederweert-Eind en Leveroy. Iedere kern heeft een eigen voorzieningenniveau. Alle kernen hebben te maken met vergrijzing. Veel jongeren verhuizen voor opleiding, studie of werk en komen niet altijd terug naar de gemeente Nederweert. Het beperkte aanbod van geschikte woningen speelt daarbij een rol.

De saamhorigheid in de kleinere kernen is vaak groot. Het behoud van voorzieningen zoals scholen, gemeenschapshuizen, (sport)verenigingen en ook kerken vraagt aandacht. Voorzieningen behouden en activiteiten georganiseerd krijgen vereist creatieve oplossingen, vrijwilligers en aandacht. Zo investeren we in de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van deze kernen. We hebben oog voor het bereikbaar zijn van voorzieningen en mee kunnen doen voor mensen die niet mobiel zijn of niet over een auto beschikken.

4.5.2. Welke ambitie hebben we?

Voor Nederweert als hoofdkern ambiëren we een aantrekkelijk en toekomstbestendig centrum waar inwoners en bezoekers terecht kunnen voor hun dagelijkse levensbehoeften, kledingzaken, speciaalzaken en voor vertier. We streven naar een samenhangend en levendig centrum waar winkels, horeca en voorzieningen worden geconcentreerd.

In de detailhandelsstructuurvisie (2016) en het coalitieakkoord 2022-2026 is vastgelegd het samenhangend winkelgebied te behouden. Volgend op de recente ontwikkelingen, richten we onze aandacht met het majeur

programma economische gebiedsontwikkeling nu op het noordelijke deel van het centrum.

In de kleinere kernen hebben we de ambitie om de aanwezige basisvoorzieningen te behouden en waar mogelijk te versterken.

4.5.3. Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

Centrum Nederweert

Samenhangend centrum behouden

We streven naar een samenhangend en levendig centrum voor Nederweert, waarbij de Kerkstraat (van kerk tot Brugstraat) het kernwinkelgebied vormt. Hierin komen de centrumfuncties en worden nieuwe woningen op de begane grond niet toegestaan. In de aanloopstraten naar dit gebied (onder andere het noordelijk deel van de Kerkstraat en de Brugstraat) zijn centrumfuncties toegestaan, maar is het ook mogelijk om op de begane grond om te schakelen naar wonen.

Aantrekkelijk centrum behouden

Verschillende elementen dragen bij aan een aantrekkelijk centrum. Denk daarbij aan de inrichting van het openbaar gebied met ruimte voor ontmoeting en de uitstraling van panden. Logische, directe en veilige fiets- en wandelroutes naar/door het centrum, inclusief stallingsmogelijkheden en fietslaadpalen dichtbij. Voldoende parkeergelegenheid voor de auto aan de achterzijde van de Kerkstraat, ook voor elektrische auto's. De uitstraling van monumentale panden draagt bij aan de beleving. De kerk en de nieuwe bebouwing bij het centrumplan zijn markante gebouwen. Om het dorpse karakter te respecteren is het belangrijk dat er terughoudend wordt omgegaan met verdere hoogbouw in het centrum. Levendigheid vergroot de aantrekkelijkheid van het centrum, daarom bieden we ruimte voor evenementen.

Focusbijeenkomst Centrum

"Weet wat er te doen is en verbind dat met elkaar!"

Kernen Nederweert

Versterken aantrekkelijkheid kernen

Met kleine ingrepen wordt de aantrekkelijkheid van de kernen verder vergroot. In de kernen Ospel, Budschop en Nederweert-Eind laten we nieuwe horeca en detailhandel zoveel als mogelijk landen in het hart van de kern (Aerthijsplein, O.L. Vrouwestraat, St. Rochusstraat en Pastoor Maesplein). Andere voorzieningen kunnen ook elders landen afhankelijk van het gebied. Voor Leveroy en Ospeldijk is iedere ontwikkeling op dit gebied wenselijk en kan daarom overal in de kern plek krijgen. Als kerkgebouwen leeg komen te staan, werken we mee aan nieuwe geschikte functies die het kerkgebouw zou kunnen vervullen (kerkenvisie).

Pleinen behouden multifunctioneel gebruik

Daar waar kansen zich voordoen vergroenen we pleinen en creëren we zitgelegenheid. Hierdoor worden ze aantrekkelijker om te verblijven en elkaar te ontmoeten. We zorgen er wel voor dat pleinen geschikt blijven om te parkeren en diverse activiteiten, zoals kermis, braderie of het plaatsen van een tent.

Behouden leefbaarheid

De voorzieningen in de kernen willen we ten minste behouden, omdat dit een grote impact heeft op de leefbaarheid van de kern. Door het toevoegen van woningen en het op gang komen van doorstroming krijgen jonge gezinnen de kans om zich te vestigen. Het vestigen van meer jonge gezinnen draagt bij aan het behoud van het onderwijs.

Ondernemers kunnen meerdere functies met elkaar combineren in de kleinere kernen. Zo leveren ze een grote bijdrage aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van de kernen.

We stimuleren de ontwikkeling van multifunctionele gebouwen. Zo kan een gemeenschapshuis worden gecombineerd met een bieb en verenigingen. Of verenigingen gezamenlijk op een locatie, zoals in Leveroy en Bengele Beweegt Uitwijck. Dit draagt bij aan de levendigheid en betaalbaarheid en het behoud van de functies. We stimuleren spelen in het groen, ommetjes, bankjes en ontmoetingsplekken en kijken of we sportvoorzieningen voor jong en oud kunnen combineren.

Geschikte bouwhoogte
De identiteit van Nederweert wordt in grote mate bepaald door het dorps karakter. Bij een dorps karakter hoort terughoudend omgegaan te worden met hoogbouw. Een te grote toevoeging van hoge gebouwen tast het dorpse karakter aan. Om deze reden moet er terughoudend mee worden omgegaan. Een locatie die zich bijvoorbeeld wel leent voor hoogbouw, is de locatie Staat. Hier moet een passend stedenbouwkundig ontwerp bij worden gemaakt.

Procesafspraken

- In het majeur programma economische gebiedsontwikkeling staat het gebied Lambertushof, het noordelijke deel van de Kerkstraat en Kapelaniestraat met inpassing van multifunctionele accommodatie (MFA) de Pinnenhof centraal. De daaruit voortvloeiende verbetervoorstellen worden uitgevoerd als afrondende fase van de ontwikkelingen rondom het centrum.
- De gemeente actualiseert de detailhandelstructuurvisie nadat de huidige centrumontwikkelingen zijn afgerond.
- De gemeente herziet het erfgoedbeleid en heeft daarbij aandacht voor de kerkenvisie.

4.5.4 Wie doet wat?
Samen met inwoners, ondernemers en initiatiefnemers hebben we de taak om het Nederweerter centrum bruisend en de kernen leefbaar te houden en waar mogelijk te versterken. Het is bevorderlijk dat initiatiefnemers met elkaar samenwerken, de gemeente kan hierbij verbinden en stimuleren. In samenwerking met andere partijen werken we verder aan de realisatie van het majeur programma economische gebiedsontwikkeling voor het centrum van Nederweert.

4.5.5 Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)
De gemeente monitort de behoefte van inwoners, ondernemers en bezoekers en de maatschappelijke trends en speelt daarop in. Daarnaast houdt de gemeente bij de ontwikkeling van nieuwe woongebieden rekening met locaties voor eventuele voorzieningen.

4.6 Een gezonde en veilige leefomgeving
4.6.1 Waarom is het een opgave?
De omgeving waarin je woont heeft invloed op je gezondheid. Als de leefomgeving uitnodigt tot gezond gedrag, stimuleert tot meer bewegen, gezonder eten en elkaar ontmoeten, dan heeft dat een positief effect op de gezondheid. De leefomgeving kan ook een negatieve invloed hebben. Bijvoorbeeld als er sprake is van hinder door licht, geur of geluid.

Een gezonde en veilige leefomgeving gaat over verschillende thema's. Gezondheid gaat enerzijds over de bescherming van onze gezondheid. Anderzijds gaat het over de bevordering van onze gezondheid door het stimuleren van gezond gedrag. Een veilige omgeving gaat over verkeersveiligheid (zie hoofdstuk mobiliteit) en sociale veiligheid. Het is belangrijk om deze gezonde en veilige leefomgeving te faciliteren. En er

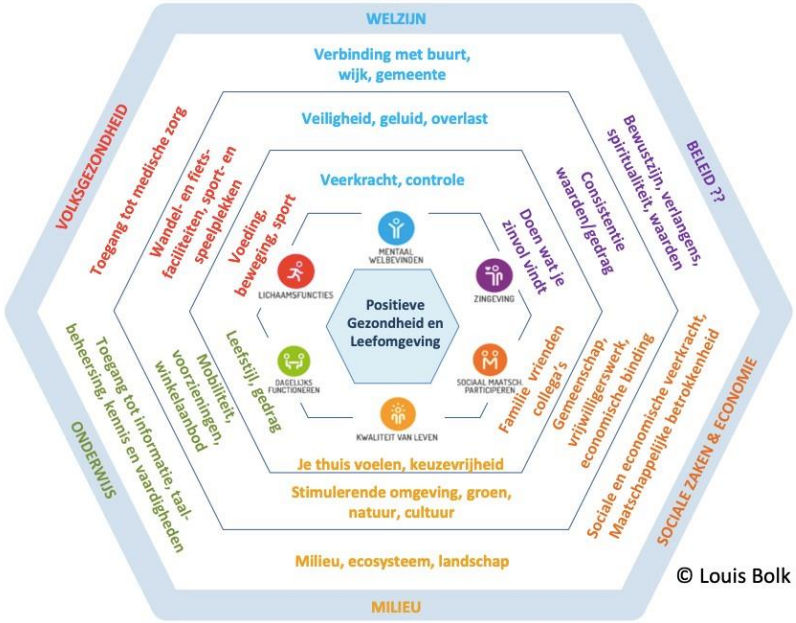
op deze manier voor zorgen dat inwoners verantwoordelijkheid nemen over eigen gezondheid of die van anderen in hun omgeving.

Voor de kernen en bedrijventerreinen van Nederweert heeft gezondheidsbescherming vooral te maken met een gezonde lucht. Schone lucht draagt bij aan de gezondheid van onze inwoners. Binnen het wettelijk kader is een aantal grenswaarden vastgesteld om te zorgen dat de buitenlucht geen schadelijke hoeveelheden aan bepaalde stoffen bevat. Uit diverse onderzoeken is gebleken dat de lucht in Nederweert op diverse plekken niet voldoet aan deze grenswaarden. Het gaat daarbij vooral om geur en fijnstof. De belangrijkste bronnen voor overschrijding van deze grenswaarden zijn: intensieve veehouderij, het verkeer, de industrie en houtstook. Ook bronnen uit het buitenland hebben impact op onze luchtkwaliteit.

Bij gezondheidsbevordering gaat het vooral om het stimuleren van bewegen, ontmoeten, ontspannen en bijdragen aan herstel bij ziekte. Het is belangrijk om hier continu aandacht aan te blijven geven, om een keuze voor een gezonde leefstijl zo gemakkelijk mogelijk te maken. Het gedachtegoed Positieve Gezondheid gaat uit van een brede kijk op de gezondheid en biedt houvast bij het thema gezondheidsbevordering. Naast de lichamelijke kant, gaat het ook om het vermogen je aan te passen, welbevinden, eigen regie, veerkracht, participatie en zingeving. Het daarvoor gebruikte model is het Bolk-model voor Positieve Gezondheid en Leefomgeving (fig.2).

4.6.2 Welke ambitie hebben we?

Meer bewegen en recreëren of sporten in het groen werkt positief op onze gezondheid. Daarom is het in het kader van gezondheidsbevordering belangrijk om de leefomgeving daarop in te richten.

Figuur 1: Bolk-model voor Positieve Gezondheid en Leefomgeving

In het kader van gezondheidsbescherming hebben we de onderstaande ambities:

- We hebben het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend. Landelijk hebben we ons daarmee ten doel gesteld om in 2030 door aanpak van binnenlandse bronnen ten minste 50% gezondheidswinst te realiseren ten opzichte van 2016. De luchtkwaliteit wordt beïnvloed door diverse bronnen. Wij hebben binnen onze gemeente niet op elke bron invloed. Daarom richten we ons in deze Omgevingsvisie alleen op de bronnen die binnen onze invloedssfeer liggen.
- In 2050 heeft hittestress geen negatieve invloed meer op onze gezondheid omdat de kernen en bedrijventerreinen binnen de gemeente Nederweert dan volledig klimaatbestendig zijn

(Strategisch klimaatadaptatieplan Nederweert, 2020) (zie ook paragraaf 48).

- Aansluiting bij Nationaal Preventieakkoord Gezondheid. Dit akkoord streeft naar een gezonder Nederland, een rookvrije generatie waar overgewicht en obesitas teruggedrongen worden. Het streven is dat maximaal 38% van de volwassen Nederlanders te zwaar is in 2040 (in Nederweert nu 52%).

4.6.3 Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

Verbeteren luchtkwaliteit

Naast de intensieve veehouderij hebben onder andere het verkeer, de industrie, het gebruik van mobiele werktuigen en houtstook door particulieren invloed op de luchtkwaliteit. We gaan aan de slag met de onderdelen uit het Schone Lucht Akkoord die beïnvloedbaar zijn, om zo de luchtkwaliteit te verbeteren:

Verkeer

Op het gebied van verkeer zijn landelijke maatregelen van kracht. We nemen lokaal aanvullende maatregelen om schoner vervoer te stimuleren, zoals het plaatsen van elektrische laadpalen en het versterken van het fietsnetwerk.

Industrie

Lokaal wordt sterker ingezet op het realiseren van de toepassing van de nieuwste technieken om luchtvervuiling te voorkomen. Dat wordt gedaan door bewustwordingsgesprekken, het actualiseren van vergunningen en het intensiveren van toezicht gericht op grotere bedrijven met meer emissie.

Mobiele werktuigen

We gaan onderzoeken hoe de toepassing van schonere mobiele werktuigen mogelijk is. Denk daarbij aan gebruik van elektrische mobiele werktuigen.

Houtstook

Lokaal worden regulerende maatregelen onderzocht en ingezet om toe te passen op plaatsen waar sprake is van bovenmatig overlast in geconcentreerde woongebieden. Naast regulering zetten we in op bewustwording. ~~Houtstook willen we niet verbieden.~~

Intensieve veehouderij – fijnstof en geur

Vanuit de Omgevingsvisie Buitengebied zijn we bezig met de voorbereiding van Omgevingsprogramma Luchtkwaliteit. Hierin nemen we maatregelen op die een afname tot doel hebben voor zowel fijnstof als geur, waarvoor de intensieve veehouderij de belangrijkste bron is. De uiteindelijk daar te kiezen maatregelen werken door naar de kernen en bedrijventerreinen.

Openbare ruimte die gezondheid bevordert

Om voor een leefomgeving te zorgen waar het goed wonen, werken en recreëren is, moet de omgeving voldoen aan een goede omgevingskwaliteit. Dat wil zeggen een omgeving die toegankelijk is voor iedereen, die uitnodigt tot ontmoeten, klimaatadaptief is en stimuleert tot gezond gedrag. Daaronder verstaan we bewegen, sporten, gezond eten en drinken en een rookvrije omgeving Korte verbindingen zorgen er bijvoorbeeld voor dat mensen eerder te voet of met de fiets gaan.

Veiligheid in de leefomgeving

De kwaliteit van de leefomgeving wordt mede bepaald door veiligheid, samen zorgen we voor een veilige fysieke leefomgeving. De bouwsteen veiligheid, van Veiligheidsregio Limburg Noord, helpt met het beoordelen van risico's.

Het vormgeven van de leefomgeving kan volgens de ontwerpprincipes voor veiligheid. Denk daarbij aan het voorkomen of beperken van risico's, afstand tot risico's vergroten en bescherming bieden.

Daarnaast is het wenselijk dat mensen bekend zijn met risico's en weten hoe te handelen.

Samenwerken met het sociaal domein

Bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving is het belangrijk om samenwerking te zoeken met het sociaal domein. Hiermee wordt de zelf- en samenredzaamheid versterkt en daarmee ook een positieve leefomgeving. Het Bolk-model voor Positieve Gezondheid en Leefomgeving is een voorbeeld om de koppeling te leggen tussen het fysieke en sociale domein.

Algemene meedenkavond

"Ben trots op wat we hebben, maar stimuleer verbetering!"

Oog hebben voor elkaar

In een samenleving waar de overheid niet alles kan oplossen, is het belangrijk dat mensen niet tussen wal en schip vallen. Netwerken zijn belangrijk om te voorkomen dat mensen vereenzamen of niet de hulp krijgen die ze nodig hebben. Het helpt als mensen oog hebben voor elkaar, zodat ze kunnen terugvallen op het eigen netwerk.

Het gesprek met elkaar aangaan

Een gezonde en veilige leefomgeving voelt voor iedereen anders. Inwoners, ondernemers en jongeren, ze hebben er allemaal een andere beleving bij. Om de leefomgeving op de juiste manier in te richten is het belangrijk dat we met elkaar het gesprek aangaan. Op die manier ontdekken we hoe we ons voelen, wat we willen en hoe we daar gezamenlijk kunnen komen.

*Procesafsprake*n

- Projectbureau Luchtkwaliteit wordt opgestart en gaat aan de slag met het opstellen van beleid en de uitvoering ervan.

4.6.4 Wie doet wat?

We hebben allemaal een eigen aandeel in het realiseren en het gebruiken van de gezonde leefomgeving. De gemeente stimuleert inwoners om naar buiten te gaan en meer te bewegen. Zowel ieders eigen omgeving als de gemeentelijk leefbaarheidsregisseurs hebben bij dit onderdeel een aandeel. De veiligheidsregio adviseert en denkt mee met de gemeente op het gebied van veiligheid.

4.6.5 Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)

- De GGD monitort aan de hand van inwonersvragen de gezondheid van inwoners en hun omgeving.
- Monitoring van de luchtkwaliteit vindt plaats naar aanleiding van het Omgevingsprogramma Luchtkwaliteit. In het Omgevingsprogramma nemen we hiervoor maatregelen en een monitoringstermijn op.

4.7 Een bijdrage leveren aan de energietransitie

4.7.1 Waarom is het een opgave?

De energietransitie is één van de grootste opgaves van deze tijd. Het betreft een transitie die om meerdere redenen urgent is. Om de internationale Klimaatafspraken te realiseren zodat we de CO2-uitstoot terugdringen, is het noodzakelijk dat fossiele brandstoffen zoals olie en aardgas worden vervangen door duurzame energiebronnen zoals zon en wind. Maar er speelt meer. De wereldwijde energiecrisis zorgt voor sterk stijgende energielasten, zowel voor huishoudens als bedrijven. Zuiniger en slimmer omgaan met energie is meer dan ooit noodzakelijk. De leveringszekerheid is ook een punt van aandacht. De afhankelijkheid van minder betrouwbare regio's in de wereld voor de levering van fossiele

brandstoffen, brengt risico's met zich mee. Het wordt daarom steeds belangrijker om in te zetten op een duurzame, betaalbare en betrouwbare energievoorziening voor iedereen.

De energietransitie omvat drie belangrijke pijlers die elkaar deels overlappen:

Energiebesparing
De energie die je niet gebruikt, hoef je niet in te kopen of op te wekken. Energiebesparing heeft dan ook direct invloed op de energielasten van inwoners en bedrijven. Omdat een lagere energievraag bovendien betekent dat we in Nederland minder duurzame opwek nodig hebben, zorgt energiebesparing er indirect voor dat de opgave voor duurzame opwek kleiner wordt.

Warmtetransitie
De warmtevoorziening in Nederland is sterk gebaseerd op het gebruik van aardgas. Om de klimaatdoelstellingen te halen, moet Nederland in 2050 aardgasvrij zijn. Dit betekent dat huishoudens en bedrijven voor die tijd moeten overschakelen op alternatieven, zoals warmtepompen of warmtenetten gebaseerd op duurzame bronnen. We noemen dit de warmtetransitie. In 2021 heeft de Raad de transitievisie warmte vastgesteld en daarmee het warmtebeleid van de gemeente Nederweert bepaald.

Duurzame opwek elektriciteit
Ondanks de inzet op besparing, blijft de elektriciteitsvraag in Nederland groeien. Dit heeft onder meer te maken met het vervangen van fossiele brandstoffen door elektriciteit voor de inzet van warmtepompen voor verwarming, elektrisch rijden en de elektrificatie van bedrijfsprocessen. Om aan de stijgende vraag te voldoen, moet meer elektriciteit duurzaam worden opgewekt.

De energietransitie is een brede opgave die we inzetten vanuit het perspectief van draagbaar en haalbaar voor onze inwoners, bedrijven en organisaties. Het is geen op zichzelf staand onderwerp, maar zit verweven in andere beleidsthema's. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de woningbouw, de inrichting van de openbare ruimte en het mobiliteitsbeleid. Ook sociale aspecten, zoals energiearmoede, spelen een steeds grotere rol.

4.7.2. Welke ambitie hebben we?

In april 2023 heeft het college van B&W de Nota Energietransitie Nederweert vastgesteld. In deze nota zijn de volgende doelen gesteld:

Energiebesparing
- We zetten in op energiebesparing en de aanpak van energiearmoede.
- We willen in 2030 minimaal 25% minder CO2 uitstoten dan in 2015.

Warmtetransitie
- In 2030 gebruiken we 20% minder aardgas in de gebouwde omgeving dan in 2018.
- We brengen de alternatieven voor aardgas in beeld.
- We starten de dialoog met buurten en inwoners om acties te initiëren en te faciliteren.

Duurzame opwek elektriciteit
- We stoten in 2030 minimaal 25% minder CO2 uit dan in 2015 en zijn in 2050 CO2 neutraal.
- We hebben in 2030 onze bijdrage aan het regiodoel van 1.200 Gigawattuur (GWh) geleverd.
- We maken een beleidskader voor een toekomstige 2030-2050 doelstelling.

4.7.3. Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

Energie besparen

Energie besparen leidt tot een kleinere energievraag. Het zorgt direct voor lagere energierekeningen bij onze inwoners en bedrijven. Een lagere energievraag betekent indirect ook dat er uiteindelijk minder duurzaam opgewekt hoeft te worden. Om dit te bereiken zetten we sterk in op bewustwording, informatieverstrekking en advisering. Dat geldt in principe voor alle pijlers van de energietransitie, maar zeker voor energiebesparing en de warmtetransitie.

Jongeren van Yuverta

"Zelf energie opwekken door beweging (vb. sporten) en opslaan in accu's"

Woningen isoleren

De woningvoorraad van Nederweert bestaat uit relatief veel woningen gebouwd voor 1980 die matig zijn geïsoleerd. Het isoleren van bestaande woningen is een van de belangrijkste manieren om energie te besparen en/of om van het aardgas af te kunnen. De gemeente zal eigenaren informeren, stimuleren en faciliteren om bestaande woningen te isoleren. Naar verwachting zullen nieuwe bewoners hun woning verduurzamen voor ze er in trekken. Daarom geeft het bijbouwen van woningen die de doorstroming bevorderen ook een impuls aan het isoleren van bestaande woningen. Opgemerkt wordt dat de meeste sociale huurwoningen een B-label voor energie hebben. De woningcorporaties hebben op dit vlak al een belangrijke verbeterslag gemaakt, waarmee de opgave om deze huurwoningen te isoleren beperkt is. Het Rijk heeft voor de energiebesparingsopgave het Nationaal Isolatie Programma (NIP) opgesteld. Eén van de doelen van het NIP is het isoleren van koopwoningen met een E, F of G energielabel.

Ruimte voor energienetwerk

Energietransitie zorgt ervoor dat er veel meer ruimte nodig is voor het energienetwerk, zowel bovengronds als ondergronds. Bij nieuwe plannen houden we bij de inrichting rekening met het ruimtebeslag dat gevraagd wordt voor duurzame energievoorziening.

Meer zon op daken

Zonnepanelen op daken lossen een deel van de vraag naar elektriciteit in. Daarom stimuleren we particulieren om zonnepanelen te plaatsen waar mogelijk. Bij bestaande koopwoningen stimuleren we de plaatsing van zonnepanelen door communicatie via het energieloket. Voor huurwoningen ligt er een taak bij de woningbouwcorporatie. Bij nieuwe bedrijven onderzoeken we de mogelijkheid tot verplichting tot het volleggen van daken.

Energieneutrale, zelfvoorzienende bedrijventerreinen

Voor bedrijven geldt, los van de wettelijke verplichtingen, dat steeds meer bedrijven zelf aan de slag gaan met het treffen van energiemaatregelen. Daarbij gaat het om besparing, maar ook om het elektrificeren van bedrijfsprocessen (aardgasvrij maken) en het opwekken en uitwisselen van duurzame energie.

Op Bedrijvenpark Pannenweg II loopt inmiddels een pilotproject gericht op het toepassen van een Energiemanagementsysteem, de oprichting van een digitaal Energie Handelsplatform (EHP) en de plaatsing van (lichtgewicht) zonnepanelen op bedrijfsdaken. Het is een initiatief van de parkmanagementorganisatie, waarbij wordt samengewerkt met verschillende partners waaronder de gemeente. Het EHP-project is een eerste stap in de richting van een energieneutraal, zelfvoorzienend bedrijventerrein.

Naar het voorbeeld van Pannenweg II stimuleren we bedrijventerreinen om hun eigen energie ter plaatse op te wekken en te gebruiken.

Procesafspraken

- De gemeente gaat aan de slag met het ontwikkelen van een zonneladder. Hierin wordt duidelijk een voorkeursvolgorde uitgewerkt om te voorkomen dat zonnepanelen onnodig op maaiveld worden gelegd.
- Een belangrijk aandachtspunt bij de realisatie van duurzame opwek, is de schaarste op het elektriciteitsnet. Dit raakt overigens niet alleen de opwek van elektriciteit, maar ook de afname daarvan (bv. voor bedrijventerreinen). Aansluitend op landelijke ontwikkelingen (landelijk programma Netcongestie) en het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) wordt een Taskforce voor Noord-Brabant en Limburg opgestart.
- Initiatieven voor duurzame opwek (wind en zon) komen binnen bij de gemeente maar ook bij de provincie. Voor (grootschalige) duurzame opweksystemen zoals windturbines is de provincie bevoegd gezag. De gemeente stelt een beleidskader voor duurzame opwek op om regie te kunnen voeren en rekening te kunnen houden met de vele belangen. Dit kader speelt in op de opgave die we hebben op het gebied van duurzame opwek na 2030. Voorafgaand aan kaders voor wind- en zonneparken stellen we een integraal landschapskader op. Dit landschapskader is nodig om de beleidskaders voor wind- en zonneparken op te kunnen laten aansluiten.

4.7.4 Wie doet wat?

Samen hebben we de uitdaging om energie te besparen en duurzaam op te wekken. De gemeente ontwikkelt in samenhang met de RES (Regionale Energiestrategie) op korte termijn plannen om ook de doelen van het klimaatakkoord tussen 2030 en 2050 te halen. De gemeente informeert, stimuleert en faciliteert particuliere woning-eigenaren en bedrijven over de mogelijkheden van energiebesparing en duurzame opwek van energie. De veiligheidsregio heeft hierbij een adviserende rol.

4.7.5 Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)

De voortgang wordt gemonitord volgens de nota Energietransitie Nederweert. We brengen jaarlijks in beeld hoe we er voor staan.

4.8 Een bijdrage leveren aan de klimaatadaptatie

4.8.1 Waarom is het een opgave?

De gevolgen van klimaatverandering zijn steeds zichtbaarder. We hebben steeds vaker te maken met extreme buien, langere perioden van droogte, watertekort en hogere temperaturen. Midden-Limburg is de droogste regio van Nederland. Omdat de temperatuur in Nederland in de zomer steeds hoger wordt en de warme perioden steeds langer duren, hebben we in onze kernen en op onze bedrijventerreinen l last van hittestress. Hittestress heeft een negatieve invloed op onze slaap en arbeidsproductiviteit.

Extreme buien zorgen voor wateroverlast. Veel regen in korte tijd vult het volledige rioolstelsel, waardoor overstorten op watergangen plaats vinden. Dit is in het kader van de te behalen Kader Richtlijn Water (KRW) doelstellingen ongewenst. Door het volle riool worden riooldeksels opgetild en kan (vervuild riool)water op straat komen te staan. De via de riolering afgevoerde regen infiltreert niet in de bodem waardoor er op termijn verdroging optreedt. Op figuur 4 zijn locaties in onze kernen en op onze bedrijventerreinen te zien waar sprake is van hittestress en wateroverlast.

De negatieve gevolgen kunnen we beperken door de kernen en bedrijventerreinen zo in te richten dat we beter om kunnen gaan met de effecten van klimaatverandering (klimaatadaptatie). Om hieraan een

goede invulling te geven worden bodem en water nadrukkelijk meegenomen in het ontwerp.

4.8.2. Welke ambitie hebben we?

De kernen en bedrijventerreinen binnen de gemeente Nederweert zijn in 2050 volledig klimaatbestendig ingericht (Strategisch klimaatadaptatieplan Nederweert, 2020). Dat betekent dat we 40% van het hemelwater van het verhard oppervlak in de bodem laten infiltreren om zo verdroging tegen te gaan, in plaats van te lozen op de riolering. Hittestress gaan we tegen door locaties groener in te richten. Daardoor wordt de temperatuur in de bebouwde omgeving minder hoog. Het is belangrijk om dat groen robuust in te richten, zodat het geschikt is voor zowel natte als droge perioden.

4.8.3. Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

Inzetten op meekoppelkansen

Als we nieuwe gebieden inrichten of er sprake is van herstructureren, sluiten we aan bij de ambities uit het klimaatadaptatieplan. Bodem en water worden nadrukkelijk meegenomen in het ontwerp.

Mensen bewust maken

We zijn ons nog niet altijd bewust van de effecten van het veranderende klimaat voor ons. Door beeldmateriaal te ontwikkelen dat we bij bouwaanvragen meegeven, infomeren we initiatiefnemers over de mogelijkheden rondom klimaatadaptatief bouwen. Denk daarbij onder andere aan afkoppelmogelijkheden en inrichting van de ongebouwde omgeving.

Algemene meedenkavond

"Kunnen we onze krachten bundelen om samen meer te bereiken?"

Afkoppelen regenwaterafvoer

Het gemeentelijk rioleringsplan (2017-2021) beschrijft de grote inspanningen die we doen op het gebied van het infiltreren van regenwater. We leggen wadi's aan zodat we de afvoer van regenwater bufferen. Waar nodig lozen we het overtollige water op oppervlaktewateren. Bij nieuwe ontwikkelingen sluiten we aan bij het gemeentelijk rioleringsplan en opvolger daarvan. Ook staan in dit plan mogelijkheden om af te koppelen voor bestaande bebouwing.

Ruimte voor groen

Groen heeft diverse voordelen. Door een goede mix toe te passen van beplanting krijgt water de mogelijkheid om langs de wortels naar beneden te lopen en in de bodem te infiltreren. Ook heeft groen een verkoelend effect. Met name bomen zorgen voor schaduwwerking en ze voorkomen weerkaatsing van zonlicht op gevels en verdamping van vocht. Bij nieuwbouw stellen we eisen aan een groene en blauwe robuuste dooradering van het gebied. Hierdoor zijn deze projecten direct klimaatadaptief. Bestaande situaties richten we waar mogelijk groener in op het moment dat herinrichting aan de orde is. Particulieren stimuleren we dit zoveel mogelijk zelf te doen. Daarbij denken we aan afkoppelen en het verminderen van verhard oppervlak op eigen terrein.

We stimuleren het vergroenen van bestaande daken en gevels daar waar mogelijk. Dat is goed voor het vertraagd afvoeren van het hemelwater, het draagt bij aan de biodiversiteit en voorkomt hittestress.

Procesafspraken

- Bij ontwikkelingen waar een ruimtelijke onderbouwing nodig is, moet een onderdeel gewijd worden aan biodiversiteit, ecologie en klimaatbestendig bouwen.
- De gemeente stelt inrichtingseisen ten aanzien van stedenbouwkundige plannen op zodat ze klimaatadaptief zijn.
- De gemeente herijkt de inrichtingseisen van de openbare ruimte, zodat ze aansluiten bij klimaatadaptatieplan.

- De gemeente verkent mogelijkheden voor het ontstenen van tuinen.
- De gemeente stelt een lokaal hitteplan op.
- De gemeente actualiseert het gemeentelijk rioleringsplan.

4.8.4. Wie doet wat?

De gemeente zorgt ervoor dat haar eigen ruimtelijke ontwikkelingen klimaatadaptief worden ingericht. Perceeleigenaren en het Waterschap zijn belangrijke partners bij het meer klimaatadaptatief inrichten van onze omgeving. De gemeente heeft hierbij een informerende, stimulerende en faciliterende rol.

4.8.5 Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)

We maken een analyse van de kernen om de mogelijkheden tot vergroenen in beeld te brengen. Daarnaast laat de gemeente regelmatig een klimaatstresstest uitvoeren. Aan de hand van het toegenomen oppervlakte en het aantal initiatieven dat klimaatadaptief is ingericht wordt de voortgang bewaakt.

Focusbijeenkomst Eind & Leveroy

"Oude bomen in de nieuwbouwwijk zijn blijven staan, dat is een prachtig gebied geworden."

4.9 Versterken van het groene karakter

4.9.1 Waarom is het een opgave?

Groen heeft meerdere nuttige functies voor mens en maatschappij, ook al zijn we ons daar niet altijd van bewust. Die functies moeten we benutten. Zo draagt een goede mix van beplanting bij aan klimaatadaptatie en biodiversiteit. Op warme dagen loopt de temperatuur in de kernen behoorlijk op. Met name bomen voorkomen hittestress, weerkaatsing van zonlicht op gevels en de verdamping van vocht, maar nog prettiger is dat ze zorgen voor schaduwwerking. Groen werkt structurerend en draagt bij aan de identiteit van het gebied. Daarmee wordt het fijner om te verblijven in het openbare gebied.

In onze kernen en op de bedrijventerreinen heeft groen ook een sociaal karakter. Het zorgt ervoor dat er ruimte ontstaat voor spelen, beweging, ontspanning en ontmoeting. Naast het feit dat het uitnodigt tot verblijven, zorgt groen er ook voor dat het CO2 en andere stoffen opneemt uit de lucht. Een fijne, groene leefomgeving creëert beleving. Het maakt gelukkiger, gezonder en het bevordert daarmee de geestelijke gezondheid.

In Nederweert bestaat het groen voornamelijk uit bomen, struiken, kruidachtige vegetatie en gazon, meestal geworteld in "open" bodem. Het groen vormt een vestigingsplaats en verbindingszone voor diverse diersoorten. Daarmee draagt een goede mix van groen bij aan het versterken van de biodiversiteit die onder druk staat. Dat is goed voor mens en natuur.

4.9.2. Welke ambitie hebben we?

Op een aantal plaatsen in Nederweert is er meer ruimte beschikbaar voor groen dan er op dit moment aanwezig is. Vanwege de vele positieve effecten van groen in de bebouwde omgeving, vergroten we de hoeveelheid groen. Dit doen we bij herinrichtingen in zowel Nederweert, de kleinere kernen als op de bedrijventerreinen. We geven het een belangrijke plek bij nieuwe ontwikkelingen.

Nederweert bestaat uit een mooi en groen buitengebied. Door groene en blauwe dooradering in de woonkernen en op de bedrijventerreinen aan te leggen, zorgen we voor een verbinding met ons buitengebied.

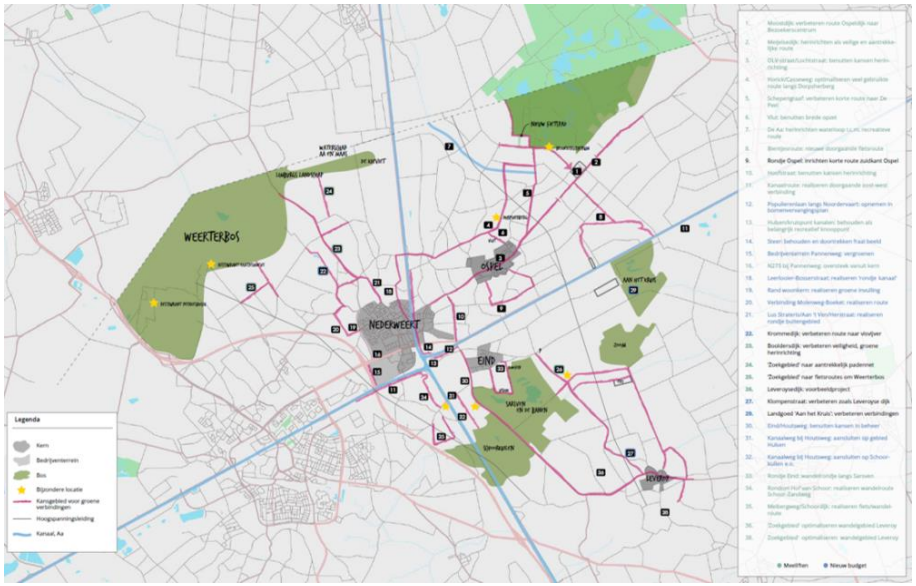
Daar waar mogelijk wordt groen multifunctioneel ingezet. Dat betekent dat het een toegevoegde waarde heeft voor één of meerdere van de

volgende thema's: klimaatadaptatie, biodiversiteit, recreatie, gezondheid, inrichting, verkeersveiligheid en ontmoeting.

4.9.3. Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

Multifunctioneel groen als uitgangspunt bij openbaar groen
Voor het openbare groen vormt het vastgestelde Groenbeleidsplan 2020 de leidraad. De ambitie van multifunctioneel groen bereiken we door bij de (her)inrichting van de openbare ruimte extra aandacht te geven aan de thema's biodiversiteit, klimaatadaptatie, recreatie en gezondheid. Zowel bij het maken van (her)inrichtingsplannen, bij het uitvoeren van projecten als bij het beheer van het groen.

Figuur 2: Kansenkaart (Bron: Groenbeleidsplan 2020)

Versterken groene verbindingen door gefaseerd realiseren van kansenkaart
Groen werkt structurerend en draagt bij aan de identiteit van een gebied. We gebruiken groen om de bebouwde omgeving aantrekkelijker te maken, om percelen af te scheiden en als verkeersgeleiding. Ook legt het groen binnen de bebouwde kom een verbinding met het buitengebied. De in het Groenbeleidsplan opgenomen kansenkaart (fig.4) betrekken we bij elke ontwikkeling om kansen voor de versterking van de groene structuren te realiseren.

Procesafspraken

- Groen heeft positieve effecten in de bebouwde omgeving. Voor het beslissen over de aanvraag van inritten, parkeerplaatsen of ander werk (met effecten voor) de verstening van de openbare ruimte wordt daarom een compensatieregeling in de vorm van een groenfonds uitgewerkt met als uitgangspunt groen voor grijs.
- De gemeente creëert een groenfonds om in samenwerking met een wijk en experts een gedetailleerd groenplan te ontwikkelen voor de wijk.
- Een landschapsarchitect gaat aan de slag met het maken van een landschapskaart waarop de groene structuren worden aangegeven.

4.9.4 Wie doet wat?

De gemeente geeft uitvoering aan het Groenbeleidsplan. Bij de uitwerking en beoordeling van nieuwe initiatieven stelt de gemeente de wens van het versterken van het groene karakter aan de orde, zodat dit wordt meegenomen in de uitwerking van de plannen. Om het openbaar groen een multifunctionele gebruiksfunctie te geven, werkt de gemeente samen met inwoners inclusief heldere en duidelijke communicatie. Zo ontstaat een gezamenlijke ambitie en verantwoordelijkheid van zowel

inwoners als gemeente voor het versterken van het groene karakter. Dat dit kan, blijkt uit de opgenomen voorbeelden in het Groenbeleidsplan.

4.9.5 Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)

Het aanwezige groen moeten we vitaal en in stand houden. Dit doen we door te monitoren, vervangen en waar mogelijk aan te vullen. Op de groene kaart staan alle monumentale, waardevolle bomen en landschapselementen. De groene kaart en de kansenkaart vormen het fundament voor het monitoren van de voortgang van het versterken van het groen in de gemeente Nederweert.

4.10 Verbeteren van de infrastructuur (mobiliteit)

4.10.1 Waarom is het een opgave?

Meedenkavond Raad

"Met een bepaalde inrichting kan men het gedrag van de weggebruiker beïnvloeden."

Uit het Mobiliteitsplan (2020) volgt dat er in onze kernen en op de bedrijventerreinen verbeteringen mogelijk zijn om de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid te vergroten. Dit komt vooral omdat verschillende categorieën weggebruikers dezelfde wegen gebruiken. Het gaat onder andere om zwaar landbouw- en vrachtverkeer dat op een aantal plaatsen door woonkernen moet. Dit kan tot overlast en onveilige situaties leiden. In de afgelopen jaren is het aantal weggebruikers behoorlijk gegroeid en worden de wegen intensiever gebruikt. De ontwikkeling rondom wonen en werken geeft de komende jaren een nog grotere belasting op het wegennet. Daarnaast wordt een aantal fietsroutes als onveilig ervaren en vormen de kanalen en doorgaande wegen barrières voor fietsers en voetgangers. Het aandeel fiets voor kortere ritten (minder dan 7 kilometer) kan worden verhoogd. Dit is zowel positief voor de gezondheid als vanuit het oogpunt van duurzaamheid en ruimtegebruik. De bereikbaarheid met openbaar vervoer vanuit de kernen en bedrijventerreinen naar de stations in Weert en Roermond is niet optimaal.

4.10.2. Welke ambitie hebben we?

Onze ambities liggen vast in het Mobiliteitsplan (2020). Daarin staat dat we zorgen voor een veilige en duurzame infrastructuur voor iedereen, met focus op langzaam verkeersdeelnemers. We stimuleren daarbij fietsgebruik zowel in de vorm van recreatie en als woon-school- of -werkverkeer. Landbouw- en vrachtverkeer leiden we over de juiste routes, en indien mogelijk, om de bebouwde kom van onze kernen heen.

Wij sluiten aan bij de landelijke ambitie van nul ernstige slachtoffers en/of doden in en door het (weg)verkeer in 2030. Om dat te bereiken moet onze infrastructuur voldoen aan de landelijke Duurzaam Veilig-principes.

In beginsel gaan we uit van het zogeheten STOP-principe waarbij de voorkeursvolgorde voor mobiliteit de volgende is: Stappen, Trappen, Openbaar vervoer en Particulier vervoer. Ondanks dat het OV nu niet optimaal is (met name voor nieuwbouwwijken) streven we er uiteindelijk wel naar om toch het OV vóór het particulier vervoer te laten gaan. Het is onze ambitie om ook het OV te verbeteren. Zo kunnen inwoners bewust keuzes maken over het door hen te kiezen vervoersmiddel.

4.10.3. Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Richtinggevende uitspraken

Uitvoering geven aan uitvoeringsprogramma uit mobiliteitsplan

Het uitvoeringsprogramma is opgesteld met veel belanghebbenden. Er staan nog diverse projecten op de planning. Prioriteit ligt bij de verdere realisatie van het uitvoeringsprogramma van het mobiliteitsplan, denk daarbij aan het verkeersveiligheidsplan.

Langzaam verkeer stimuleren
We zorgen voor veilige fietsroutes naar belangrijke bestemmingen als scholen, sportverenigingen, het centrum van Nederweert en naar de andere kernen ook door gerichte doorsteekjes aan te leggen. Daarnaast realiseren we toegankelijke recreatieve fiets- en wandelroutes naar belangrijke bestemmingen door barrières te verkleinen (kanalen, doorgaande wegen). Een oplossing voor zo'n barrière is de aanleg van de hoogwaardige fietsroute Weert-Nederweert.

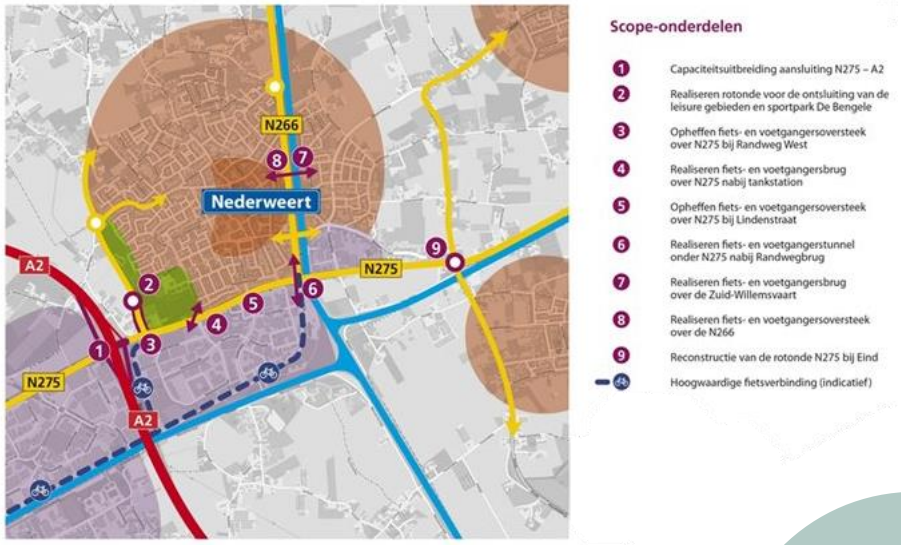
Werk maken van gedragsbeïnvloeding
We vinden het belangrijk dat onze inwoners en bezoekers gewenst verkeersgedrag vertonen op de wegen binnen onze gemeente. Daarom zetten wij in op het voortzetten en het versterken van onze educatieve maatregelen in samenwerking met Veilig Verkeer Nederland (VVN) en onze regionale partners. Hierbij gaat vooral de aandacht uit naar de onervaren bestuurders (kinderen, beginnende bestuurders en nieuwe vervoersmiddelen) en de kwetsbare verkeersdeelnemers (o.a. voetgangers, fietsers).

Verbeteren bereikbaarheid openbaar vervoer
De busverbindingen tussen onze kernen en omliggende steden zijn belangrijk. Dat vraagt om verbetering en daarvoor zijn andere partners zoals de provincie Limburg en de concessiehouder belangrijk. We blijven met hen in gesprek over het behoud en waar mogelijk verbetering (vb. vraaggestuurd) van het openbaar vervoer in onze regio.

Stimuleren deelmobiliteit
In onze plattelandsgemeente is de auto van belang. Dat zorgt voor een intensief gebruik van onze wegen. We maken alternatieven toegankelijker, zoals het stimuleren van deelmobiliteit. Denk daarbij aan samen een auto delen met meerdere gezinnen, de carpoolplaats of het initiatief 'Automaatje'. Ook wordt er gestreefd naar collectief vervoer om de A2 te ontzien.

Herprofilering van wegen integraal benaderen
Bij groot onderhoud van wegen en herprofileringen kijken we naar koppelkansen met andere thema's, zoals verkeersveiligheid, landschappelijke en recreatieve kwaliteit en klimaatadaptatie.

Realisatie project N266 en N275
Om de regionale bereikbaarheid te verbeteren, de leefbaarheid en verkeersveiligheid te vergroten werken de gemeente en provincie Limburg samen aan 9 projecten rondom de N266 en N275, zie figuur 6. De realisatie van deze projecten zorgt voor een betere doorstroming op de N275-N266 en een verbetering van de verkeersveiligheid voor langzaam verkeer.

Figuur 3: Project N266 en N275 (Bron: website provincie Limburg)

Procesafspraken
Uitvoering geven aan uitvoeringsprogramma uit mobiliteitsplan

4.10.4 Wie doet wat?
De gemeente gaat verder met het uitvoeringsprogramma van het mobiliteitsplan, in goed overleg met relevante partijen in de samenleving. Ook voert de gemeente periodiek een parkeermeting uit, zo nodig stelt de gemeente de parkeernota bij. Er geldt een gezamenlijke verantwoordelijkheid van weggebruikers om passend verkeersgedrag te vertonen. Daarvoor wordt ingezet op gedragsbeïnvloeding. De gemeente Nederweert blijft zich met partners via het regionale platform A2 inzetten voor het ontlasten van de A2 door het nemen van structurele mobiliteitsmaatregelen.

4.10.5 Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)
We monitoren de realisatie van het uitvoeringsprogramma van het mobiliteitsplan. De ontwikkeling rondom wonen en werken geeft de komende jaren een nog grotere belasting op het wegennet. De effecten daarvan op mobiliteit en infrastructuur worden gemonitord en waar nodig aangepakt, zodat de infrastructuur de toekomstige belasting aan kan.

4.11 Versterken van gastvrijheid en beleving

4.11.1 Waarom is het een opgave?
Nederweert is authentiek, beschikt over een heel aantal Rijks- en gemeentelijke monumenten en kent een rijke historie. Het buitengebied kent typerende natuurgebieden en de unieke kanalenviersprong en is daarmee aantrekkelijk voor wandelaars en fietsers. Kortom: Nederweert heeft genoeg te bieden aan toeristen en recreanten.

Focusbijeenkomst
Ospel & Ospeldijk

"Toerisme stimuleren door aantrekkelijke kern te maken"

Er vallen dan ook nog heel wat onbenutte kansen voor gastvrijheid en beleving te verzilveren.

Gastvrijheid en beleving heeft daarmee de potentie om een belangrijke pijler voor de lokale economie te vormen. Bijkomend voordeel is dat dagjesmensen en verblijfsrecreanten de levendigheid in het centrum en de kernen vergroten en bijdragen aan de voorzieningen, lokale economie en daarmee aan de leefbaarheid.

4.11.2. Welke ambitie hebben we?
Nederweert is een ondernemende gemeente die steeds meer inzet op een gezamenlijke gastvrijheid voor bezoekers die past bij Limburg en de Peel. We willen het aandeel van gastvrijheid en beleving in de lokale economie vergroten door meer recreanten en toeristen te verwelkomen in onze horeca en accommodaties. We zetten hierbij in op dagrecreatie ook voor eigen inwoners. Een geschikte locatie hiervoor is het Leisure Kwadrant.

4.11.3. Hoe gaan we de ambitie bereiken?
Richtinggevende uitspraken

Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma
De gemeente heeft samen met recreatie- en horecaondernemers en overige stakeholders een Uitvoeringsprogramma gastvrijheid en beleving opgesteld. De acties die hierin genoemd zijn voeren we uit.

Aantrekkelijk centrum en kernen
We versterken de aantrekkelijkheid van het centrum van Nederweert en de andere kernen door te zorgen voor voldoende groen en ruimte voor ontmoeting in openbaar gebied. Daarmee zorgen we ook voor aansluiting op de wandelroutes richting de natuurgebieden in het buitengebied. Ook behouden of verbeteren we de uitstraling van monumentale panden en panden die waarde hebben als cultureel erfgoed. Een aantrekkelijk

centrum draagt niet alleen bij aan het versterken van gastvrijheid en beleving. Het heeft ook meerwaarde voor eigen inwoners.

Versterken van het verhaal van Nederweert
We versterken het verhaal van Nederweert samen met onze ondernemers. We zetten hierbij in op de identiteit van onze kernen en de specifieke kenmerken van onze gemeente.

Procesafspraken
Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma

4.11.4 Wie doet wat?
Om onze toeristisch-recreatieve ambities te behalen is samenwerken tussen de toeristische sector en de gemeente het sleutelwoord. De gemeente stimuleert en faciliteert ondernemers om initiatieven te ontplooien die aansluiten op de behoeften van recreanten en toeristen en die passen bij de schaal van Nederweert. Samen met de horeca- en recreatieondernemers werkt de gemeente aan de realisatie van het uitvoeringsprogramma gastvrijheid en beleving.

4.11.5 Hoe bewaken we de voortgang (monitoring)
We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma en grijpen kansen die zich voordoen.

5 De praktijk

5.1 Inspelen op trends en ontwikkelingen
Onze maatschappij en leefomgeving zijn continu aan verandering onderhevig. Actuele trends en ontwikkelingen komen op ons af en daar willen we op inspelen. Als het nodig is passen we onze leefomgeving en werkwijze aan op de veranderingen. We blijven werken aan een aantrekkelijk en toekomstbestendig Nederweert.

De omgevingsvisie vormt de basis om inkomende initiatieven zorgvuldig af te wegen. Initiatieven zie je niet altijd van te voren aan komen. Vaak is er sprake van een in hoge mate ‘onbekende toekomst’: nieuwe ontwikkelingen en innovaties zijn meestal vooraf niet te voorspellen, maar hebben evengoed recht op een positieve benadering.

Deze aanpak werkt alleen als alle betrokken partijen, bewoners, ondernemers, organisaties, ambtenaren en bestuurders een gezamenlijke verantwoordelijkheid voelen om bij te dragen aan de omgevingskwaliteit. Dit vraagt om te werken vanuit goed overleg, vertrouwen en wederzijds respect meer dan vanuit regels en afvinklijstjes. Het gaat om het hebben van een gezamenlijk toekomstbeeld, het uitwisselen van argumenten en op basis daarvan een afweging maken.

Dit betekent niet dat er geen regels meer nodig zijn. De overheid stelt kaders om de rechtszekerheid van haar inwoners te borgen. Deze kaders kunnen echter ruimer zijn wanneer alle betrokkenen bereid zijn om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit en leefbaarheid van onze kernen, bedrijventerreinen en ons buitengebied.

5.2 Versterken van de omgevingskwaliteit
Om te bepalen of een initiatief de omgevingskwaliteit versterkt moet er (per saldo) sprake zijn van meerwaarde voor de fysieke leefomgeving: wordt onze leefomgeving er gezonder, veiliger, vitaler, leefbaarder, aantrekkelijker en/of schoner van? Nodigt het uit tot meer bewegen, wordt de omgeving klimaatadaptiever en/of wordt de biodiversiteit versterkt? Daarbij is ruimte voor ondernemen noodzakelijk om die meerwaarde vorm te kunnen geven.

Concreet betekent dit dat een initiatief in een kern of op een bedrijventerrein een bijdrage moet leveren aan:

1. Het versterken van de kernwaarden en identiteit (hoofdstuk 2).
2. Het versterken van de kernkwaliteiten (hoofdstuk 3).
3. De ambities voor de hoofdopgaven (hoofdstuk 4).

We spreken hierbij dus ‘per saldo’ over meerwaarde. Naarmate de ontwikkeling op zichzelf meer effect heeft op de leefomgeving, zullen de eisen aan de kwaliteitswinst in verhouding hoger zijn. Hiervoor zullen we kwalitatieve voorwaarden stellen en deze vormgeven in het Omgevingsplan (als vertaling van deze Omgevingsvisie).

5.3 Wegwijzer initiatiefnemers

We zijn als gemeente vanaf het begin in gesprek en trekken gezamenlijk op via de intaketafel en de Omgevingstafel. Aan de intaketafel verzorgt een klein team van gemeenteambtenaren de eerste beoordeling van de wenselijkheid van het initiatief. Als dit oordeel positief is schuiven meerdere experts en ketenpartners aan bij de Omgevingstafel.

De volgende stappen zijn essentieel:

1. Geef aan op welke wijze het initiatief bijdraagt aan het versterken van de vier geformuleerde kernwaarden en de identiteit (hoofdstuk 2), de kernkwaliteiten (hoofdstuk 3) en de geformuleerde opgaven en ambities in hoofdstuk 4. Onderbouw hoe het initiatief past in de richtinggevende uitspraken.
2. Geef aan hoe omwonenden en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de planuitwerking. Wij vinden deze omgevingsdialoog van groot belang. Zie hiertoe: https://www.nederweert.nl/richtlijnen-dialoog

Als uit deze twee stappen blijkt dat de ontwikkeling kansrijk is, toetsen wij natuurlijk ook aan geldende wetten en regels (bijvoorbeeld op gebied van gezondheid, veiligheid, milieu, verkeer, water, duurzaamheid etc.).

Uiteindelijk moet voor iedere ontwikkeling een planologische procedure worden doorlopen.

5.4 Ter inspiratie voorbeelden uit de praktijk

Ondertussen staat vast dat de Omgevingswet met ingang van 1 januari 2024 van kracht gaat. Daarmee is een snellere en betere besluitvorming over projecten met invloed op de fysieke leefomgeving een feit geworden. Er komt een einde aan de wirwar aan procedurele vereisten en stapeling van regels. Onder het motto ’eenvoudig beter’ doelt de Omgevingswet op meer inzichtelijkheid, een grotere voorspelbaarheid en meer gebruiksgemak van het Omgevingsrecht.

In de Omgevingswet staat dat elke gemeente verplicht is een Omgevingsvisie op te stellen. Met deze Omgevingsvisie formuleren we onze ambitie voor onze kernen en bedrijventerreinen. We beschrijven de gewenste ontwikkelingen binnen ons grondgebied voor lange termijn. Hiermee versterken we de kwaliteit van onze leefomgeving en dragen we bij aan een toekomstbestendig Nederweert.

Hoe doen we dit in een complexe samenleving die hecht aan ruimte voor eigen initiatief, maar ook wetten en regels kent om belangen te beschermen. De Omgevingswet beoogt meer bestuurlijke afwegingsruimte en een meer samenhangende benadering. Uiteraard moeten initiatieven nog steeds aan wet- en regelgeving voldoen maar er is veel mogelijk door lokaal maatwerk. Zolang er maar draagvlak is en initiatieven de leefomgeving versterken.

Ter inspiratie hebben we een drietal initiatieven beschreven die laten zien wat er in de kernen en op de bedrijventerreinen van Nederweert mogelijk en haalbaar is.

5.4.1 Ontmoetingsplek Meester Mertensstraat

De Meester Mertensstraat in Nederweert was een hofje met centraal gelegen een stuk openbaar groen in een buurt met overwegend seniorenwoningen. De omvang van dit stuk groen is best behoorlijk en leent zich voor meer gebruik door de buurt dan dat gebeurde. De inrichting nodigde niet echt uit om in het groen te verblijven en elkaar te ontmoeten, terwijl daar wel behoefte aan was. Ook konden de aanwezige planten wel wat diverser zodat de aanblik van het hofje hedendaagser zou worden en het groen meer waarde had voor de biodiversiteit. Kortom door de inrichting van het hofje aan te passen krijgt het hele hofje een aantrekkelijkere uitstraling, zal de buurt er meer gebruik van maken en vervult het groen meerdere functies.

Tijdens Burendag in september 2022 spraken omwonenden van de Meester Mertensstraat de wens uit voor een andere invulling van hun ‘hofje’. Er was behoefte aan een ontmoetingsplek in het groen. Waar zij zelf medeverantwoordelijk zijn voor het in stand houden ervan.

Daarop is de leefbaarheidsregisseur, samen met een paar collega’s, het gesprek aangegaan met buurtbewoners en hebben ze de concrete behoeften in kaart gebracht. Omdat een groot deel van de woningen in de buurt eigendom is van woningvereniging , zijn ook zij uitgenodigd om mee te denken. Vervolgens is samen met een aannemer een ontwerp opgesteld. De ruim 80 genodigde buurtbewoners kregen de mogelijkheid om het uiteindelijke ontwerp van het hofje te komen bekijken.

Op maandag 24 april 2023, binnen een jaar na de Burendag, is gestart met de uitvoering. Met de aanplant van de bomen in november 2023 worden alle werkzaamheden afgerond. In ruim een jaar tijd, nadat de bewoners hun ideeën en wensen kenbaar hebben gemaakt is het hofje omgevormd tot een aangename verblijfsruimte waar plaats is voor ontmoeten, spelen, ontspannen en samenzijn. De uitstraling van het hofje is eigentijds en de bomen, bloeiende planten en kruiden zorgen voor een woongebied en voedselvoorziening voor tal van insecten, vogels en dieren. De Jeu de boules-baan heeft een ontmoetingsfunctie en de bankjes die zijn geplaatst zorgen ervoor dat je rustig kunt genieten. In het plan komen biodiversiteit, klimaatadaptatie, bestrijden van hittestress, wateropvang en genieten mooi samen.

5.4.2 Energiehandelsplatform Bedrijvenpark

Parkmanagementvereniging Bedrijvenpark Pannenweg II vindt het tijd voor de volgende stap. Naast het regelen van klassieke parkmanagementtaken als groenvoorziening, verlichting en beveiliging op het bedrijventerrein wil de vereniging over enkele jaren volledig zelfvoorzienend zijn qua energie. De bedrijven zien kansen om op een ondernemende manier gezamenlijk een bijdrage te leveren aan de energietransitie. Hiervoor tuigt de vereniging een eigen energiemaatschappij op. Die verzamelt de op het park opgewekte zonne-energie en distribueert die tegen gereduceerd tarief aan de bedrijven op dat park. Zover is het echter nog niet. Eerst voeren ze een pilotproject uit.

Alle bedrijven van de pilotgroep hebben een intentieverklaring getekend voor deelname aan het energietransitieproject. De pilot is gestart met 18 bedrijven. Het feit dat er veel belangstelling is, is te danken aan de goede sfeer en samenwerking die er heerst op het bedrijvenpark. De bedrijven zijn zich ervan bewust dat ze samen de schouders eronder moeten zetten om hun doel te bereiken: een eigen energiehandelsplatform (EHP) dat de bedrijven op het park zelf kan voorzien van groene energie. Hieraan is een energiemanagementsysteem (EMS) gekoppeld met slimme meters. Bedrijven die energie over hebben, leveren die aan het EHP, dat het vervolgens doorlevert aan bedrijven die het nodig hebben. Is er een tekort? Dan wordt energie rechtstreeks op de beurzen voor duurzame energie ingekocht.

Als de pilot slaagt en de leden stemmen in met de businesscase, kan als de netbeheerder instemt definitief worden gestart met het EHP. De bedoeling is dat de bedrijven uiteindelijk zelf zo veel mogelijk zonnestroom opwekken en een energienet realiseren voor het gehele bedrijventerrein, zo mogelijk inclusief het naastgelegen Pannenweg I en de loswal bij de betoncentrale aan het kanaal.

Het uiteindelijke doel is het realiseren van een gesloten energiesysteem, zonder 'verlies' van groene stroom aan externe energiemaatschappijen. Het teveel aan opgewekte stroom wordt tijdelijk opgeslagen in batterijen (accu's) om op een later moment te kunnen doorleveren. Ook het accusysteem is gekoppeld aan het EMS.

Van de ruim 100 bedrijven op Bedrijvenpark Pannenweg II heeft iets meer dan de helft een eigen gebouw. De overige ondernemers werken vanuit een bedrijfsverzamelgebouw. Desondanks wordt straks iedereen naar rato mede-eigenaar van het EHP en ontstaat er voor iedereen financieel voordeel. Het gaat mooi samen met de ambitie om een schonere wereld achter te laten. Daar hebben ze allemaal geld voor over, maar het mag uiteraard ook wat opbrengen. Het zijn immers niet voor niets ondernemers.

Dit initiatief laat mooi zien dat de energietransitie op korte termijn gerealiseerd kan worden als je samen optrekt. Energie wordt niet alleen duurzaam opgewekt. Er ontstaat ook meer grip op de eigen energievoorziening, het vergroot de onafhankelijkheid en is daarnaast ook goed voor de eigen portemonnee.

5.4.3 Waterbuffer Lochtstraat Ospel

Steeds vaker vallen er korte maar hevige regenbuien door klimaatverandering. Dit zorgt ervoor dat sommige straten in de kernen te maken krijgen met wateroverlast. Het water van zo een heftige regenbui blijft op straat staan, omdat het riool het water niet kan verwerken.

De Lochtstraat in de kern Ospel is een doorgaande weg met veel vrijstaande huizen, (grote) voortuinen, een aantal bomen, een trottoir en asfaltweg met aansluitend parkeervakken. Deze straat heeft door de steeds vaker voorkomende hevige regenbuien, regelmatig te maken gehad met wateroverlast. De doorgaande weg is in het verleden meermaals blank komen te staan tijdens flinke regenbuien. Het water kwam daarbij tot vlakbij de woningen te staan.

De wegversmallingen die in de weg liggen zorgen bij wateroverlast voor gevaarlijke situaties. Daarom wordt het doorgaand verkeer bij wateroverlast tijdelijk afgesloten, ook hulpdiensten kunnen dan geen gebruik maken van deze belangrijke doorgaande weg. Om die reden is dit knelpunt met prioriteit aangepakt. Het knelpunt is als kans gegrepen op de straat meer klimaatadaptief in te richten. Daarmee wordt wateroverlast voorkomen en wordt de begaanbaarheid van de doorgaande weg in de toekomst gegarandeerd voor het verkeer.

Als oplossing voor wateroverlast bij een heftige regenbui is hoger in het wegprofiel een lijngoot aangebracht. Deze lijngoot voert het overtollige regenwater via een rioolleiding af naar een grote buffer in de Meester Schakenhof. De eerste neerslag, de zogenaamde first flush, komt in het riool terecht. De rest van de neerslag komt in de buffer terecht en infiltreert deels. Het restant wordt pas terug naar de riolering gepompt, zodra deze weer voldoende ruimte heeft.

Buurtbewoners konden over dit project meepraten. De participatie vond plaats onder meer via een (digitale) informatieavond en een inloop op locatie. Uiteindelijk is de Meester Schakenhof klimaatadaptief heringericht met de wensen van bewoners. Het bestaat nu uit een deels waterdoorlatende parkeerverharding om hittestress te beperken en

diverse beplanting. Ook in de Lochtstraat zijn een aantal aanpassingen gedaan. Zo zijn overlast gevende bomen vervangen door verschillende soorten bomen met voldoende groeiplaats. Om het stenige karakter te doorbreken is ook hier waterdoorlatende parkeerverharding neergelegd.

Rondom dit project zijn kansen gegrepen om de openbare ruimte beter in te richten met het oog op de toekomst. Het plaatsen van de waterbuffer met aandacht voor de herinrichting door een deels waterdoorlatende verharding in combinatie van een goede mix van diverse planten die goed zijn voor de biodiversiteit. Daarmee is het een goed voorbeeld van een klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte, waarbij de identiteit van de straat niet is aangetast en overlast in de toekomst kan worden voorkomen.

5.5 Uitvoering

De Omgevingswet geeft primair ruimte aan de samenleving om met initiatieven te komen die meerwaarde hebben voor de omgevingskwaliteit. Daarbij is de bedrijfscontactfunctionaris het eerste aanspreekpunt voor ondernemers en de leefbaarheidsregisseurs voor inwoners. Zij wijzen de weg of helpen om kansrijke locaties te vinden. Ook wijst de functionaris op subsidiemogelijkheden, bijvoorbeeld voor de aanleg van landschapselementen of zonnepanelen.

Daarnaast gaan we zelf actief aan de slag. Het vastgestelde beleid houden we actueel. Daarnaast gaan we aan de slag met de volgende onderdelen:

	Richtinggevende uitspraken	Procesafspraken
Passende woningbouw	- Aansluiten bij onderzoek naar lokale behoefte. - Bouwen binnen en aansluitend op bebouwingsgrenzen. - Balans tussen groen en verhard oppervlak van de openbare ruimte . - Woningen voor alle doelgroepen. - Zelfbouw faciliteren. - Verduurzamen bestaande woningen.	- Starten met majeure programma woningbouw, prioritering woningbouwopgave en projectbureau woningbouw. - Opstellen gemeentelijke woonzorgvisie. - Mogelijkheden onderzoeken vereenvoudigen vergunningentrajecten voor verduurzamen en kleine aanpassingen van woning. - Randvoorwaarden opstellen waaraan locaties en initiatieven moeten voldoen rondom 'tiny houses'. - Mogelijkheden onderzoeken hoe eigen inwoners eerder in gelegenheid gesteld kunnen om een beschikbare woning te kopen. - Uitwerken compensatieregeling voor verruiming bouwmogelijkheden op particuliere gronden.
Toekomstbestendige bedrijventerreinen	- Herstructurering optimaliseren. - Randvoorwaarden ontwikkelen voor toekomstig bedrijventerrein.	- Onderzoek naar geschikte locatie nieuw bedrijventerrein. - Mogelijkheid onderzoeken of ondernemers uit buitengebied voorrang kunnen krijgen op (nieuw) bedrijventerrein.
Voorzieningen in de kernen	Centrum - Samenhangend centrum behouden. - Aantrekkelijk centrum behouden. Andere kernen - Versterken aantrekkelijkheid kernen. - Pleinen behouden multifunctioneel gebruik. - Behouden leefbaarheid. - Geschikte bouwhoogte.	- Uitvoeren majeur programma economische gebiedsontwikkeling. - Actualiseren van detailhandelstructuurvisie. - Herziening van erfgoedbeleid met aandacht voor kerkenvisie.
Gezonde en veilige leefomgeving	- Verbeteren luchtkwaliteit. - Openbare ruimte die gezondheid bevordert. - Veiligheid in de leefomgeving. - Samenwerken met het sociaal domein. - Oog hebben voor elkaar. - Het gesprek met elkaar aangaan.	- Projectbureau Luchtkwaliteit wordt opgestart en gaat aan de slag met het opstellen van beleid en de uitvoering ervan.
Bijdrage aan energietransitie	- Energie besparen. - Woningen isoleren. - Ruimte voor energienetwerk. - Meer zon op daken. - Energieneutrale, zelfvoorzienende bedrijventerreinen.	- Ontwikkelen van een zonneladder. - Taskforce (voor Noord-Brabant en Limburg) voor schaarste op elektriciteitsnet. - Beleidskader voor duurzame opwek na 2030 opstellen.

	Richtinggevende uitspraken	Procesafspraken
Bijdrage aan klimaatadaptatie	- Inzetten op meekoppelkansen. - Mensen bewust maken. - Afkoppelen regenwaterafvoer. - Ruimte voor groen.	- Ontwikkelingen met ruimtelijke onderbouwing, aandacht besteden aan biodiversiteit, ecologie en klimaatbestendigheid. - Inrichtingseisen opstellen ten aanzien van stedenbouwkundige plannen. - Herijken inrichtingseisen van openbare ruimte. - Mogelijkheden verkennen voor ontstenen van tuinen. - Lokaal hitteplan opstellen. - Actualiseren van gemeentelijk rioleringsplan.
Versterken groene karakter	- Multifunctioneel groen als uitgangspunt bij openbaar groen. - Versterken van groene verbindingen door gefaseerd realiseren van kansenkaart.	- Compensatieregeling uitwerken voor aanvragen van verstening openbare ruimte. - Groenfonds voor ontwikkelen groenplan samen met wijk en experts. - Samen met landschapsarchitect landschapskaart ontwikkelen.
Verbeteren infrastructuur	- Uitvoering geven aan uitvoeringsprogramma uit mobiliteitsplan. - Langzaam verkeer stimuleren. - Werk maken van gedragsbeïnvloeding. - Verbeteren bereikbaarheid openbaar vervoer. - Stimuleren deelmobiliteit. - Herprofilering van wegen integraal benaderen. - Realisatie projecten N266 en N275.	- Uitvoering geven aan uitvoeringsprogramma uit mobiliteitsplan.
Versterken gastvrijheid en beleving	- Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma. - Aantrekkelijk centrum en kernen. - Verbeteren branding van Nederweert.	- Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma.

Om deze onderdelen daadwerkelijk uit te kunnen voeren, zijn voldoende financiële middelen nodig. De meeste trajecten lopen al in het kader van de Omgevingswet. Verdere uitwerking vindt plaats in een uitvoeringsprogramma. Om de uitvoering te waarborgen zal na vaststelling van Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen een aparte uitvoeringsnotitie worden opgesteld om gemaakte afspraken daadwerkelijk te realiseren.

6 Fricties tussen visies buitengebied en kernen en bedrijventerreinen

De gemeenteraad heeft de Omgevingsvisie Buitengebied op 20 juli 2021 vastgesteld. De raad stelt de visie voor de kernen en bedrijventerreinen eind 2023 vast. In dit hoofdstuk beschrijven we kort op welke punten er fricties bestaan tussen de visies voor de kernen en bedrijventerreinen en de eerder vastgestelde visie voor het buitengebied.

6.1 Invulling vrijkomende agrarische bebouwing ten opzichte van zo veel mogelijk ontwikkelingen concentreren in de kernen

In de omgevingsvisie Buitengebied is aangegeven dat er gezocht wordt naar nieuwe passende functies in vrijkomende agrarische bebouwing (VAB). Leegstand van VAB's moet in ieder geval worden voorkomen. Voorwaarde voor een nieuwe functie is dat deze de omliggende functies niet mag belemmeren. We zien mogelijkheden voor allerlei bedrijfsfuncties, zolang de omvang maar passend is in het buitengebied en er niet de uitstraling van een bedrijventerrein ontstaat. Ook zien we volop kansen voor functies op het gebied van recreatie, toerisme, horeca en zorg.

In de Omgevingsvisie voor de kernen en bedrijventerrein geven we aan dat we de kernen willen versterken en de leefbaarheid behouden en liefst vergroten door zo veel mogelijk voorzieningen te concentreren in de kernen, zoals horeca, detailhandel, zorg en maatschappelijke voorzieningen.

Deze twee ontwikkelrichtingen kunnen haaks op elkaar staan. Ook draagt het realiseren van allerlei functies in het buitengebied niet bij aan de ambitie om voorzieningen zo veel mogelijk te voet of per fiets te kunnen bereiken. Met een vergrijzende bevolking is dit een belangrijk aandachtspunt.

6.2 Mogelijkheden voor bedrijven in het buitengebied ten opzichte van nieuw bedrijventerrein

In de Omgevingsvisie Buitengebied is aangegeven dat als er per saldo sprake is van winst voor de omgevingskwaliteit, de mogelijkheid ontstaat om in voormalige agrarische bebouwing nieuwe functies waaronder bedrijven toe te staan. Ook kunnen bestaande bedrijven in het buitengebied uitbreiden.

In de Omgevingsvisie kernen en bedrijventerreinen geven we aan dat er behoefte is aan een nieuw bedrijventerrein. We starten een onderzoek naar geschikte locaties.

Deze mogelijkheden kunnen tot gevolg hebben dat een nieuw bedrijventerrein in de toekomst minder snel gevuld is dan zou kunnen als de mogelijkheden voor nieuwe functies in de VAB's er niet waren. De investering om een nieuw bedrijventerrein te ontwikkelen kan daarmee minder rendabel zijn.

6.3 Wonen in vrijkomende agrarische bebouwing ten opzichte van inbreiding

In de Omgevingsvisie Buitengebied is het uitgangspunt dat VAB's niet kunnen worden aangepast naar een woonfunctie. Toch wordt deze mogelijkheid niet volledig uitgesloten, als de vergunning voor agrarische bedrijfsvoering maar wordt ingetrokken en er kwaliteitswinst wordt geboekt, mits er bij verblijfsfunctie sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

In de Omgevingsvisie kernen en bedrijventerreinen is de richtinggevende uitspraak gedaan dat er aan elke kern woningen worden toegevoegd naar behoefte voor diverse doelgroepen. Het uitgangspunt is dat nieuwe woningen zo veel mogelijk binnen de bebouwingsgrenzen worden gerealiseerd. En als dit niet lukt worden nieuwe woningen aansluitend op de bebouwingsgrenzen gebouwd.

Hoewel er behoefte is aan nieuwe woningen die in VAB's kunnen worden gerealiseerd wordt daarmee niet bijgedragen aan het versterken van de kwaliteit van de kernen. De ambitie is om de kernen te versterken door zo veel mogelijk de voorzieningen en woningen in de kernen te vestigen. Ook is vooral behoefte aan betaalbare woningen voor 1 à 2 personen.

Doordat er in de afgelopen jaren geen beleid is opgesteld voor vrijkomende agrarische bebouwing ontstaat deze frictie tussen de visies. In deze Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen constateren we de frictie en dat er geen pasklaar antwoord ligt. Om deze frictie op te lossen zal het vrijkomende agrarische bebouwingsbeleid opgesteld moeten worden.

7 Communicatie, voortzetting en borging

7.1 Altijd in gesprek blijven

De Omgevingswet en -visie bieden meer ruimte aan particuliere en maatschappelijke initiatieven en vragen om een open houding vanuit de gemeente richting bewoners en bedrijven. Dat vinden we belangrijk en omarmen we. Daarom is deze visie samen met inwoners, ondernemers, instellingen, regiogemeenten en andere betrokkenen opgesteld. Want het gaat om hun leefomgeving. Over de hele linie bestaat grote behoefte aan samenwerking zowel op procesmatig vlak als bij de diverse inhoudelijke opgaven. Deze behoefte is niet alleen aanwezig binnen Nederweert, maar heel duidelijk ook bij de ketenpartners, zoals regionale organen, provincie, waterschap en de veiligheidsregio. In vrijwel alle gesprekken komt dat naar voren: “Waar kunnen we iets voor elkaar betekenen?”. Dit vraagt van iedereen (overheid, burger, ondernemer) een nieuwe en verantwoordelijke rol met als rode draad dat we altijd in gesprek blijven.

Waarom is het een opgave?

In de visie staat het meermalen verwoord: als we samen een leefomgeving willen waar het prettig wonen, werken en recreëren is, dan zijn de kernwoorden daarbij:

- samenwerking (met partijen in de samenleving alsook intern bij de gemeente)
- dialoog
- maatwerk
- kwaliteit
- innovatie.

Goede en continue communicatie onderling en een blijvende borging zijn hierbij onmisbaar.

Welke ambitie hebben we?

We willen op de hoogte zijn en in contact blijven. Met elkaar, zowel onderling als inwoner, recreant en/of ondernemer maar ook tussen belangenorganisaties, netwerken, nieuwe en bestaande ontwikkelingen als ook overige inwoners van de gemeente Nederweert en de gemeentelijke organisatie zelf. Open, eerlijk en no-nonsense met elkaar omgaan en elkaar proactief opzoeken als er wat speelt. Dat doet recht aan de waarden van de Nederweertenaar en onze mooie gemeente die we moeten koesteren.

Hoe gaan we de ambitie bereiken?

Een ambitie benoemen is mooi maar er daadwerkelijk naar handelen en deze bereiken is vers twee. Als we samen oprecht de omgevingskwaliteit in onze gemeente willen versterken, dienen we elkaar proactief op te zoeken en niet te denken in eigenbelang maar in gedeeld belang. Iedereen mag er beter van worden, jezelf maar ook je buren, de gemeente en de bezoeker! Dit vergt afstemming en communicatie.

Richtinggevende uitspraken

<u>Blijvende dialoog is nodig</u>

De samenleving verandert steeds sneller. Inwoners en ondernemers zijn mondiger en informatie gaat steeds makkelijker rond. Tegenstellingen en belangen lijken groter te worden. Dit vraagt van alle partijen een nieuwe rol en om cultuurverandering. De maatschappij is complex geworden. Daarom moeten we de benodigde kennis bij elkaar brengen om tot een gezamenlijke ontwikkeling, standpunt of voorwaarden te komen. Hiervoor zijn dialoog en communicatie nodig. Het is nodig hier tijd en ruimte voor vrij te maken, zeker in en door de gemeentelijke organisatie.

<u>Boodschap, doelgroepen en middelen goed afstemmen</u>

Blijvend vertellen wat nut en noodzaak is van samenwerken aan een kwaliteitsverbetering van de fysieke leefomgeving in onze gemeente blijft

van belang. Net zoals het delen van kennis en regelgeving. Een duidelijke en eenduidige boodschap met bijbehorende waarden en ambassadeurs voor de identiteit van Nederweert is dan ook prettig. Een gedeelde en gedragen identiteit maakt trots en motiveert om te werken aan het versterken van de kwaliteit van onze gemeente. Het is nodig om doelgroepen te duiden om de informatie zo gericht en persoonlijk mogelijk te brengen.

Procesafspraken

Borging van communicatie, communicatieplan opstellen
De afspraak om de visie periodiek te evalueren betekent ook dat we moeten afspreken wie we daarbij betrekken. Dit werken we uit in een organisatieschema (met verantwoordelijkheden en rollen) en procesplanning voor de toekomst. Zo is voor te stellen dat er een soort klankbordplatform ontstaat waar de visie blijvend aan getoetst wordt.

Wie doet wat?
Om de bovenstaande procesafspraken te realiseren is voornamelijk de gemeente aan zet. Dit kan de gemeente Nederweert natuurlijk niet alleen. Vele handen maken licht werk, dus wellicht zijn er taken te delen met betrokken partijen.

Hoe bewaken we de voortgang (communicatie)?

Borging van communicatie: periodieke herijking Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is een momentopname waarin we vooral allerlei lopende trajecten met elkaar in verband hebben gebracht. Het betekent daarmee ook dat een Omgevingsvisie eigenlijk nooit af is, er zijn altijd nieuwe ontwikkelingen. Daarom zullen we de visie regelmatig tegen het licht houden. We ervaren dat iedere 2 jaar evalueren zoals opgenomen in de omgevingsvisie buitengebied niet realistisch is. In de op te stellen uitvoeringsnotitie zullen we een evaluatietermijn vaststellen. Zijn er voldoende ontwikkelingen in de beschreven richting? Zijn er nieuwe opgaven of trends? De Omgevingswet noemt dit de beleidscyclus. We gaan daarom de Omgevingsvisie actualiseren als daar aanleiding voor is. Actualisaties worden uiteraard voorgelegd aan de gemeenteraad. Daarbij wordt een relatie gelegd met monitoring.

7.2 Met passie en met alle betrokkenen

Een aantrekkelijke leefomgeving zorgt ervoor dat mensen graag in Nederweert verblijven en wonen. En dat het voor bedrijven aantrekkelijk is om zich hier te vestigen. De gemeente werkt samen met andere partijen aan deze basisopgave: een veilige en gezonde leefomgeving met een goede omgevingskwaliteit. Deze basisopgave is leidend voor de uitwerking van de hoofdopgaven waar Nederweert voor staat.

Of het nu gaat om het buitengebied, de kern Leveroy of bedrijventerrein Pannenweg I, over ieder gebied in onze gemeente wordt nauwkeurig, met veel passie en met veel betrokkenen nagedacht. En dat nadenken houdt waarschijnlijk nooit op, want er zijn steeds nieuwe inzichten, vragen en ontwikkelingen. De context verandert bijna jaarlijks!

Vanwege de snelle veranderingen zijn er voortdurend aanpassingen aan de fysieke leefomgeving nodig. Het is een dynamisch proces. Met deze Omgevingsvisie begeleiden we die aanpassingen zodat we de kwaliteit van de leefomgeving stap voor stap versterken. Samen met alle betrokkenen verbeteren we onze leefomgeving. Een gezamenlijke visie is de beste basis voor een goede toekomst voor Nederweert.

Bijlage Participatie

Tijdens het proces dat is doorlopen om de Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen te ontwikkelen zijn diverse bijeenkomsten gehouden waarin bewoners en raadsleden zijn geraadpleegd. De informatie uit deze bijeenkomsten is steeds op de website van de gemeente gepubliceerd. Zo konden bewoners in het najaar 2022 inbreng leveren voor deze visie tijdens een algemene meedenkavond voor alle inwoners van de gemeente en later tijdens focusbijeenkomsten per kern, voor de bedrijventerreinen en het centrum. Alle verzamelde input is terug te lezen in het reactieverslag.

Op 24 januari 2023 heeft de gemeenteraad deelgenomen aan een meedenkbijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst is een viertal scenario's met betrekking tot woningbouw en ontwikkeling van bedrijventerreinen gepresenteerd. De opbrengst uit de bewoners-sessies vormt de inspiratie voor deze scenario's. De kansen en bedreigingen van de scenario's zijn besproken evenals de achterliggende waarden. Deze sessie geeft inzicht in de door de raad gewenste ontwikkelrichting voor woningbouw en bedrijventerreinen in de gemeente Nederweert.

In een sessie met de raad vlak voor de zomer van 2023 is het Voorontwerp Omgevingsvisie op inhoud toegelicht en hebben de raadsleden de kans gekregen onderling in discussie te gaan over de voorgestelde keuzes.

Tijdens een bijeenkomst vlak voor de zomer 2023 is het Voorontwerp Omgevingsvisie teruggelegd bij de inwoners en ondernemers. In deze bijeenkomst is was er ruimte om feedback te geven en vragen te stellen. Ook is een bijeenkomst voor externe stakeholders georganiseerd, waar zij konden reageren op het Voorontwerp.

Tijdens de zomer van 2023 is het voor alle inwoners mogelijk geweest het Voorontwerp Omgevingsvisie in te zien en hun reactie erop te geven. Deze zijn reacties met bijbehorende antwoorden zijn verwerkt in het reactieverslag. De raad heeft in september 2023 het Ontwerp Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen besproken. Hierna is het officiële zienswijzeproces doorlopen. De zienswijzen die tijdens dit proces zijn ingediend, zijn verwerkt in de zienswijzenota.